

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 1. FEBRUAR 1985

ŠTEV. 5 (2211)

Postni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Tudi v Evropskem svetu obsojajo napade na dvojezično šolstvo Sprejeli so resolucijo v obrambo jezika in kulture slovenskega prebivalstva na Koroškem

O slovenskem jeziku in kulturi na Koroškem je začel tega tedna razpravljati eden izmed svetovnih organov Evropskega sveta v Strasbourgu, ki se bavi s človekovimi pravicami. „Nedržavne organizacije pri Evropskem svetu (ONG)“ so na pobudo Mednarodne zveze učiteljskih združenj (FIAI) razpravljale o šolskem vprašanju na Koroškem in sklenile soglasno izjavo z naslovom „Obramba jezika in kulture slovenskega prebivalstva na Koroškem.“

Najprej izražajo nedržavne organizacije pri Evropskem svetu svoje zadovoljstvo, da Avstrija s členoma 7 in 6 avstrijske državne pogodbe manjšinam zagotavlja njihove pravice. Globoko vznemirjenost pa organizacije izražajo glede ljudskega glasovanja na Koroškem, ki je usmerjeno v ločevanje ljudskošolskih otrok po jezikovni pripadnosti. „To je predlog,

ki bi v primeru uresničitve imel za posledico segregacijo (izločitev) slovenskega jezika in kulture“ je rečeno v resoluciji.

ZAHTEVA PO ŠTUDIJI EVROPSKEGA SVETA

Evropski svet v svojih srednjeročnih načrtih zagovarja zaščito individualnih pravic in podporo izravnane razvoja v Evropi. Prav tako zagovarja Evropski svet „podporo raznovrstnih kulturnih skupinskih identitet,“ ki iz raznih razlogov „veljajo za postavljene.“ Zato v izjavi predlagajo Evropskemu svetu naj izvede študijo v zvezi z omenjenim vprašanjem na Koroškem.

Posebej v izjavi poudarjajo, da je danes potrebno podpirati izravnani razvoj v Evropi, ker se na vsem svetu gospodarski položaj slabša, z njim pa raste tudi nestrpnost in egoizem!

Ves svet obsoja Avstrijo zaradi njenega odnosa do bivših nacistov

Ne samo demokratična avstrijska javnost, temveč ves svet obsoja danes Avstrijo in njene vodilne predstavnike zaradi dogodkov, ki so se zvrstili okoli „povratka“ bivšega SS-ovskega oficirja Walterja Rederja. Ta obsodba pa se ne omejuje samo na najnovejši „primer Reder“, marveč velja sploh odnosu Avstrije do bivših nacistov in do nacizma — kakor je bilo to zelo jasno povedano na zasedanju mednarodnega židovskega kongresa na Dunaju, namreč, da je Avstrija v minulih desetletjih vse premalo ali skoraj nič napravila za resnično premaganje nacistične preteklosti. Državi, ki se sicer rada ponaša kot prva žrtev Hitlerjeve agresije, je to vsekakor nepreslišana lek-cija in bi bilo samo želeči, da bi jo odgovorni avstrijski dejavniki končno začeli resno upoštevati — zlasti letos, ko obhajamo 40-letnico osvoboditve in zmage nad nacifašizmom.

SS-Sturmabführer Reder je bil v Italiji kot neposredni krivec za množični pokol v občini Marzabotto obsojen na dosmrtno ječo, pozneje pomiloščen in zdaj predčasno prestavljen v Avstrijo — in sicer na popolno intervencije najvišjih avstrijskih državnikov in Vatikana, kate-

rih „humanistični nagibi“ pa so bili v tem primeru vsaj dvomljivi, če ne povsem nerazumljivi. Toda to je bilo le zgodovinsko ozadje, pred katerim je ob Rederjevem povratku prišlo do skandala, za katerega ni in ne more biti opravičila: na avstrijskih tleh je nacističnega vojnega zločinca osebnost sprejel obrambni minister Frischenschlager.

Ta „državni poklon“ pred nacističnim zločincem je razumljivo izzval val ogorčenja in protestov. Na uradni strani je bilo sicer govora o „napaki“ in „spodrsrljaju“, toda po formalnem opravičilu se je vlada enotno postavila za Frischenschlagerja, njegova lastna stranka mu je zagotovila solidarnost in njen koroški poglavar Haider je Rederja celo opral zločinov ter mu izrekel priznanje za izpolnjevanje vojaških dolžnosti v službi domovine(!). Pa tudi koroška ÖVP ni hotela zamuditi priložnosti, da se profilira v očeh starih in novih nacistov (katerih glasovi so pri volitvah zlasti na Koroškem zelo priljubljeni); visoki njeni funkcionarji so baje že ukrenili, da bo Reder našel nov dom na Koroškem, pri svojih prijateljih iz mladosti, kot je dejal celovski župan Guggenberger, ki mu želijo olepšati „življenjski večer“.

Poleg idejnopolične in predvsem moralne plati pa imajo dogodki okoli Rederja tudi še svojo državnopolično razsežnost. Še v nobenem drugem vprašanju se namreč ni tako jasno pokazalo, kako majavi so temelji, na katerih je zgrajena sedanja socialistično-svobodnjaška vladna koalicija. V tork je uspelo odbiti zahteve posameznih socialističnih ministrov po odstopu Frischenschlagerja le pod pritiskom Stegerjeve grožnje, da bodo sicer odstopili vsi FPÖ-jevski člani vlade in s tem razbili koalicijo. Danes se bo vlada oz. koalicija SPÖ-FPÖ znašla pred novo preizkušnjo, ko bo ÖVP v parlamentu predložila nezaupnico Frischenschlagerju. Kanceler Sinowatz se dobro zaveda, kako daleč segajo nasprotja v tem vprašanju tudi v njegovi stranki in je svojim poslancem prav tako požugal s svarilom, da bi večina na ÖVP-jevsko nezaupnico pomenila njegov odstop.

Tako se torej Avstriji in njenim vodilnim predstavnikom maščuje, ker s svojim odnosom do nacizma in nacističnih zločinov že štiri desetletja pljujejo v obraz vsem tistim, ki so s svojim bojem in trpljenjem doprinesli k zmagi nad nacifašizmom in s tem tudi k osvoboditvi Avstrije.

Zadeva Reder-Frischenschlager odkriva nepremagano nacistično preteklost

Letos obhajamo 40. obletnico zmage nad nacifašizmom in prav ob tej obletnici — labko bi rekli kot „uvod“ — doživljamo v Avstriji stvari, ki nepreslišno opozarjajo na značilno dejstvo, da v naši državi v povojnih letih in vse do danes ni uspelo dejansko premagati nacistične preteklosti. Tako imenovana zadeva Reder-Frischenschlager, ki v teh dneh bolj kot vse drugo zaposluje domačo in mednarodno javnost, je namreč le skrajna konica, ki moli iz ledene gore te nepremagane preteklosti — je v bistvu le posledica neodgovorno zanemarjenih dolžnosti in obveznosti Avstrije, da mora iz svojega političnega življenja, iz svoje zavesti dosledno in temeljito izločiti sledove nacistične miselnosti.

Vzroke, ki so privedli do sedanje „afere“ in celo zamajali temelje zvezne vlade, moramo iskati v preteklosti. V minulih štirih desetletjih je bilo v Avstriji razmeroma malo slišati o resničnem značaju nacizma in še manj o njegovih zločinih. Pa tudi tedaj, če je kdo opozoril na nacistična taborišča in milijone njihovih žrtev, je bil navadno preglasan s trditvami, da so se po porazu Hitlerjeve Nemčije dogajala še mnogo hujša grozodejstva nad „nedolžnimi“ Nemci.

V sklopu tega štiridesetletnega potvarjanja resnice o nacizmu je bil tudi Reder sistematično „preoblikovan“ iz SS-ovskega oficirja in vojnega zločinca v „navadnega majorja“, ki se po dolgih letih mučeništva končno lahko vrne v domovino, ki ga z odprtimi rokami (oko se začne solziti od samega ganotja) sprejme kot „zadnjega vojnega povratnika“. Ravno takaj pa tiči bistvo krivde, ki si jo je naložila Avstrija, kajti Reder nikdar ni bil „navaden major“, bil je SS-Obersturmbannführer, obsojen na dosmrtno ječo kot vojni zločinec. Samo kot takega ga je mogla Avstrija sprejeti; samo kot takemu je mogel Haider izreči priznanje, da je le kot vojak izpolnjeval svojo dolžnost napram domovini; samo kot takemu morejo veljati koroške ÖVP pripravljati pot „heim ins Reich“ — na Koroško.

Možnost Rederjeve preselitve na Koroško pravzaprav niti ne preseneča. Prav na Koroškem se še danes mnogo več kot o nacizmu in njegovem nasilju govori in piše o „zločinih“ protifašističnih borcev. Pri tem zastrupljevalci javnega mnenja zavestno zamolčijo osnovna dejstva, predvsem, da do protifašističnega boja sploh ne bi prišlo, če ne bi nacisti in fašisti zavajali evropske države in

WAGNER POUČUJE HAIDERJA:

Dvojezični pouk ne krši pravice staršev

V šolskem vprašanju se je — kakor smo v našem listu že poročali — začelo posvetovanje v pristojnem pododboru deželnega zbora, kjer so včeraj obrazložili strokovna stališča in posredovali svoje predloge zastopniki celovške univerze.

Ob robu tega stvarnega obravnavanja pa se nadaljuje medsebojno obmetavanje z očitki med posameznimi politikami. Tako sta si prišla spet enkrat navzkriž Wagner in Haider, ko je poglavar koroških svobodnjakov ponovil staro trditev nacionalističnih krogov, češ, da dvojezična šola nasprotuje pravici staršev in s tem konvenciji o človekovih pravicah. Wagner mu je odgovoril, da pomeni njegova trditev ali zavestno zavajanje ali pa nepoznavanje dejstev. Pri tem se je skliceval na odločitev ustavnega sodišča, ki je leta 1978 neko pritožbo glede dvojezične šole prav na podlagi konvencije o človekovih pravicah za-

vrnilo z utemeljitvijo, da dvojezični pouk ne krši pravice staršev.

Torej je najvišje avstrijsko sodišče že pred leti ovrglo enega najvažnejših „argumentov“, s katerimi nemški nacionalisti vodijo svojo segregacijsko vojno na Koroškem. Prav tako pa je splaval po vodi tudi njihov drugi „argument“ — namreč ločene šole na južnem Tirolskem: tamkajšnje šole so sicer res ločene, toda vsi šolarji tako v nemških kot v italijanskih šolah se morajo obvezno učiti obeh jezikov in odjave od pouka v drugem jeziku sploh niso možne.

Kaj še ostane od „argumentacije“ nasprotnikov skupne šole na južnem Koroškem? Edinole eno: da javno priznajo svoj resnični namen — iztrebiti še zadnje ostanke slovenskega jezika in s tem slovenskega življa ter izpolniti svoječasno Hitlerjevo povelje „Macht mir dies Land wieder deutsch!“

Terjamo enakopravnost tudi na področju radia in televizije

Predstavniki obeh osrednjih slovenskih organizacij ZSO in NSKS so minuli teden na pogovoru z novinarji obrazložili in tolmačili pomen in namen akcije samopomoči pri postavitvi TV-pretvornika v Podjuni.

Poudarili so, da je šlo predvsem za opozorilo pristojnim dejavnikom v državi in deželi, da v letu, ko obhajamo 30-letnico podpisa državne pogodbe, tudi na področju radia in televizije še ni uresničena enakopravnost koroških Slovencev. Opozorili so, da je povsod v Avstriji zagotovljeno nemoteno sprejemanje vseh programov ORF in poleg tega še raznih drugih programov — le južna Koroška in njeni prebivalci so diskriminirani tudi na tem področju, kar še posebej velja za Slovence, ki niso deležni TV-oddaj v materinem jeziku.

Prihodni teden bodo predstavniki slovenskih organizacij s temi vprašanji seznanili pristojnega ministra Lacino, ko bo 6. februarja prišel na Koroško.

PREBERITE

na straneh

- 2 Za kulturni razvoj nam je potrebna enakopravnost tudi pri radiu in televiziji
- 2 Pojem združene Slovenije danes
- 3 Premiera igre „Dva bregova“ v Železni Kapli
- 4 Kotmirška in bilčavska mladina je pokazala, kaj zna
- 5 Gimnazijski ples v Celovcu
- 8 Odmevi na dogodke okoli vojnega zločinca Rederja

Pretvornik v Žitari vasi opozarja:

Za kulturni razvoj potrebujemo napredek pri radiu in televiziji!

Na področju modernih informacijskih medijev imamo koroški Slovenci močan deficit, zato bo treba prilagoditi pravno in praktično stanje pri radiu in televiziji potrebam manjšine! To je bila glavna izpoved novinarskega razgovora, ki sta ga zadnji teden pripravili obe osrednji organizaciji v zvezi s postavitvijo tv-pretvornika v Žitari vasi. Zavrnila sta poskuse kriminalizirati te upravičene korake slovenske samopomoči in obratno opozorili, da avstrijske oblasti in ORF ne izpolnjujeta svojih obveznosti do narodnih skupnosti v Avstriji!

Razgovor z ministrom Ferdinandom Lacino, 6. februarja v Borovljah, naj bi zato celovito obravnaval vprašanje slovenskih oddaj v avstrijskem radiu in televiziji ter možnosti sprejema oddaj RTV Ljubljana. Do tega razgovora pa je Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi delovne pretvornika ustavilo, pretvornik sam ostane na licu mesta, formalno-pravno pa ga je pošta zaplenila.

AVSTRIJA NE REAGIRA NA PROŠNJE IN VLOGE!

Ze več let sta Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev predlagali uradu zveznega kanclerja in odborom v ORF-u konkretne spremembe v korist slovenski in drugim narodnim skupnostim v Avstriji. Prišlo je celo do nekaterih resnejših razgovorov z določenimi konkretnimi začetki, vendar je ostalo v bistvu pri starem. Ena izmed podlag je bil operacijski koledar iz decembra 1979, v katerem obe organizaciji predlagata:

- naj se razširi slovenski (dvojezični) radio na celodnevni program,
- naj se uvedejo občasne slovenske (hrvaške, češke in madžarske) televizijske oddaje,

■ naj se omogoča koroškim Slovencev sprejem oddaj RTV Ljubljana na vsem južnem Koroškem.

Posebej so predstavniki Slovencev še izdelali predlog za spremembo zakona o radiu, ki dosedaj nima jasno zapisano, da ima ORF dolžnost tudi v televiziji kot tudi v radiu skrbeti za potrebe narodnih skupnosti. Izdelani so bili še drugi predlogi, tako da manjšini nihče ne more očitati, da se ne bi že prej trudila za sodelovanje v pristojnih gremijih, je na novinarskem razgovoru dejal Karel Smolle, zastopnik Narodnega sveta koroških Slovencev.

SAMOPOMOČ, KOT NA JUŽNEM TIROLSKEM

Ker potrebuje mladina slovenske mladinske oddaje, in ker tudi odrasli hočejo gledati oddaje v svojem materinem jeziku so se člani Slovenskega prosvetnega društva „Trta“ odločili za postavitev oddajnika, tako enostavno je podpredsednik društva, Peter Stern iz Stare vasi, tolmačil korak samopomoči.

S tem se ni zgodilo nič drugega

kot že pred 17 leti na Južnem Tirolskem. Tam so se že tedaj zavedali pomena televizije in radia za normalen kulturni razvoj. Zato so se tudi odločili za postavljanje televizijskih pretvornikov, za avstrijsko, švicarsko in nemško televizijo. To so delali privatniki, Avstrija sama je to podpirala, Rim pa zapiral oči.

Za to južnotirolsko samopomočjo pa je stalo trdno prepričanje, da se narodna skupnost lahko le razvija, če ni ločena od ostalega narodnostnega prostora. (Glej okvir: Skupni kulturni prostor)

V teku časa so južni Tirolci, ki so seveda finančno neštetokrat močnejši od koroških Slovencev in ki jih je podpiral ORF, postavili mrežo nad sto pretvornikov, ki jih je leta 1975 začelo upravljati posebno uradno podjetje: „Rundfunk- und Fernseh-anstalt Südtirol (RAS)“. Rim se je konec šestdesetih let še močno upiral takšni rešitvi. Leta 1973, ko je Andreotti v parlamentu potreboval glasove SVP, je dobila provinca Bozen dovoljenje, da ustanovi Rundfunk- und Fernseh-anstalt Südtirol.

POSTAVITEV PRETVORNIKA — DEMONSTRATIVNA AKCIJA

Kot demonstrativno akcijo, ki naj bi opozorila na nezadovoljivo oskrbo na radijskem in televizijskem področju je zastopnik ZSO, dr. Marjan Sturm, na tiskovni konferenci označil postavitev pretvornika v Žitari vasi. Pri tem je še posebej poudaril, da letos slavimo 30-letnico podpisa Avstrijske državne pogodbe, kar bi za Avstrijo moral biti vzrok, da nekaj zboljša. Pa če je to v obliki „salzburške“ ali „tirolske rešitve“! Saj je ORF na Salzburškem in na Tirolskem postavil pretvornike za 2. avstrijski televizijski program tako, da so hkrati sprejemali in oddajali tudi nemški televizijski signal. „Zakaj ta „avstrijska rešitev“, ki je v okviru zakonov, ne bi mogla veljati tudi na Koroškem?“, je vprašal neki koroški novinar?

Povezanost s celotnim kulturnim prostorom...

Navdušeno so pred 10 leti slavili na Južnem Tirolskem ustanovitve lastne rtv-ustanove, ki skrbi za sprejem avstrijskih, nemških in švicarskih oddaj. Označili so jo kot velik preobrat za vso narodno skupnost. Ker se zavedajo, da je povezanost s celotnim narodnim in kulturnim prostorom odločilnega pomena za razvoj narodne skupnosti.

O pomenu povezanosti s celotnim nemškogovorečim svetom za kulturni razvoj južnih Tirolcev je govoril že v deželni zakon, ki so ga sprejeli leta 1958. V tem deželnem zakonu o kulturnih podporah je zapisano, da je za ohranitev etničnega značaja in za kulturni razvoj nemške in ladinske narodne skupnosti potrebna integracija v ostali nemški in ladinski kulturni svet. To je potrdil južnotirolski deželni zbor tudi s sklepom posebnega gospodarskega razvojnega programa iz leta 1968, ki v posebnem poglavju obravnava pomen televizije v nemškem jeziku za kulturni razvoj na Južnem Tirolskem. Ta sklep iz leta 1968 pravi, da je postavitev pretvornikov edina možnost zagotoviti kulturni razvoj na področju modernih medijev.

SOLIDARNOST

S kakšnim zanimanjem je slovensko prebivalstvo zasledovalo razpravo in razburkanost okoli pretvornika kažejo tudi solidarnostna pisma, ki

Neodvisno od dejstva, da se zahteve po sprejemu tv-oddaj v slovenskem jeziku v polni jakosti pri nas pojavljajo 20 let pozneje kot na Južnem Tirolskem, imamo na Koroškem opraviti z znatno večjim nerazumevanjem naših potreb.

... in koroška sumničenja

Spodaj objavljeno pismo bralca iz nekega malega koroškega časopisa v strnjeni obliki prinaša številne predsodke in doseže svoj višek v sumničenju, da služijo pretvorniki le boljši komunikaciji med slovenskimi funkcionarji in „centralami“ v Ljubljani!

Von Urnenverbrennungen, Bahnhofsbesetzern und Häuserbesetzern angefangen, baut man jetzt im gemischtsprachigen Gebiet illegal, ohne jede Genehmigung, geheim auf einem Dachboden nicht nur einen TV-Umsender und Empfänger, nein, wenn schon, dann gleich ein Gerät um zwei Millionen Schilling, welches auch als Sender benutzt werden kann! Damit gibt es sicherlich einen leichteren Direktverkehr mit Laibach, um eine schnellere Nachrichtenübermittlung der so „unterdrückten Minderheit“ (Funktionäre) mit ihrem „Mutterland“ jenseits der Grenze durchführen zu können.

Tako je nastala RAS

Mit ihrer Gründung durch Landesgesetz vom 13. Februar 1975 wurde der Tätigkeit der bis dahin illegal durch Privatpersonen errichteten und betriebenen Sendeantennen, über die Programme deutschsprachiger Sender aus Österreich, der Schweiz und der Bundesrepublik Deutschland verbreitet wurden, ein Ende gesetzt. Stillschweigend war von Rom die Existenz dieser illegal betriebenen Sender und Umsetzer geduldet worden.

Tako opisuje „Neue Zürcher Zeitung“ (11. avg. 1977) nastanek južnotirolske rtv-ustanove.

„Državljeni druge vrste“

Za resnično in popolno enakopravnost nemškega jezika z italijanščino pred sodišči in uradi na Južnem Tirolskem se je v ponedeljek izjavil avstrijski zunanji minister Gratz, ko se je v Innsbrucku na seji stalnega kontaktnega odbora spet sestal z deželnima glavarjema severne in južne Tirolske Wallnöferjem in Magnagom.

Na seji je bilo govora o trenutnem stanju izpolnjevanja določil tako imenovanega južnotirolskega „paketa“, ki vsebuje podrobne ukrepe za uresničitev avtonomije na Južnem Tirolskem. Kakor že na prejšnjih sejah tega komiteja in pri raznih drugih priložnostih, tako je južnotirolski deželni glavar Magnago tudi tokrat očital italijanski vladi, da je v zamudi pri izpolnjevanju svojih obveznosti. Če bodo v Rimu še naprej zavlačevali, je napovedal Magnago, se bo Južna Tirolska obrnila na Avstrijo kot zaščitnico; pa tudi avstrijski zunanji minister Gratz je obljubil, da bo Avstrija intervenirala pri vladi v Rimu, če potrebna izvedbena določila ne bi bila sprejeta v primeren času.

Nezadovoljstvo nemške narodnostne skupnosti na Južnem Tirolskem sega daleč v preteklost, kakor je pokazala obsežna dokumentacija minulo nedeljo na avstrijski televiziji. V tej oddaji je bilo med drugim govora tudi o vprašanju jezikovne enakopravnosti, torej o problematiki, o kateri so govorili sedaj v Innsbrucku in ki bi ob nadaljnjem zavlačevanju utegnili znova skaliti odnose med obema državama. V tej zvezi je napravila globok vtis zlasti izjava južnotirol-

ske Nemke, ki je potožila, da se upravičeno čuti „državljanke druge vrste“, ko se mora na južnotirolskem sodišču posluževati italijanščine; to da jo spominja na kolonialne metode.

Sicer že vnaprej slišimo ogorčene proteste in nevljudna opozorila, da med Južno Tirolsko in Koroško ni možno delati primerjav — toda kljub temu tvegamo vprašanje (ker gre v obeh primerih za osnovne človekove pravice, ki so poleg tega prav tako v obeh primerih še posebej zajamčene v mednarodnih pogodbah): Ali nimamo tudi koroški Slovenci vzroka dovolj, čutiti se državljane druge vrste, kadar slišimo uradna in druga birokratska poučevanja, da je na Koroškem uradni jezik nemški in kdor tega noče razumeti ali upoštevati, naj gre „tja čez Ljubelj“? Ali nismo tudi koroški Slovenci upravičeno mnenja, da spominja na kolonialne metode, če tako ravnaajo z materinščino avtohtonega prebivalstva, ki ji je poleg tega mednarodnopravno priznan status enakopravnega uradnega jezika?

V omenjeni oddaji na avstrijski televiziji so prikazali tudi oblike in sredstva boja za uresničitev enakopravnosti južnih Tirolcev; posebej je bilo v tej zvezi opozorjeno tudi na „govorico dinamita“. Takšna „podpora“ političnemu boju ravno zdaj spet zaposluje varnostne in sodne oblasti na Južnem Tirolskem, njihove raziskave pa menda vodijo — kakor je bilo to že v prejšnjih desetletjih — tudi v najnovejših primerih preko Brennerja: glavna tarča naj bi bila znana na-

cionalistična študentska korporacija v Innsbrucku.

Na tej ravni si „primerjav“ med Južno Tirolsko in Koroško gotovo nihče ne želi. Toliko bolj je seveda upravičeno neovrgljivo stališče, da so manjšinske pravice del splošnih človekovih pravic — ne glede na to, kje se kršijo in za katero manjšino gre. Že po logiki naravnega zakona pa bi moralo veljati načelo, čim šibkejša je neka manjšina, toliko več razumevanja, podpore in pospeševanja ji je treba, da se bo lahko uspešno zoperstavljala nevarnostim (pa tudi vabam) asimilacije, torej izgube svoje narodne identitete. Zato odmerjanje manjšinskih pravic po odstotkih njene številčne moči ni le krivično in nedemokratsko, marveč je naravnost pogubno in nemoralno.

Avstrija se pripravlja na praznovanje letošnjih jubilejev

Ob letošnji 40-letnici zmage nad fašizmom (ki pomeni tudi 40-letnico druge avstrijske republike — op. ured.) ter 30-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe bodo v Avstriji tudi uradne proslave.

Tako je zunanji minister Gratz že napovedal, da bodo za obletnico državne pogodbe povabili na Dunaj poleg predstavnikov štirih držav-podpisnic tudi predstavniki vseh sosednjih držav — ker obletnica ne sme biti namenjena le pogledu nazaj, temveč mora nakazati tudi perspektive politike za srednjo Evropo, zgrajeno na nadaljevanju sosedske politike. Glede 40-letnice druge republike pa je Gratz menil, da bi moral biti to le „notranje-avstrijski dan spomina“, ki bi ga obhajali predvsem v znamenju štirih desetletij Združenih narodov, pri čemer bi opozorili na prispevek Avstrije k mirovnim akcijam OZN.

Nasprotno pa je znani socialistični protifašist Hindels poudaril, da pri tem ne smemo prezreti dejstva, da je bila pred 40 leti premagana Hitlerjeva Nemčija in Avstrija osvobodena rjavega nasilja. S temi dejstvi se je treba zavedati, da pravica do pravičnega spomina na duhovno temeljito bavit, je opozoril Hindels, kar je potrebno tudi zato, ker imamo trenutno opraviti s prizadevanji za potvarjanje zgodovinske resnice.

Letošnji obletnice se bomo spominjali tudi na deželni ravni. Deželni glavar Wagner je omenil 7. maj — dan, ko je bila pred 40 leti umeščena prva provizorična deželna vlada.

Vsebinsko in pomen te obletnice pa bo brez dvoma treba še temeljito obdelati in tolmačiti javnosti, zlasti mladini, da bo lažje razumela vse tisto, kar se je dogajalo in se še dogaja na Koroškem predvsem v narodnostnem vprašanju. Tedanja izročitev oblasti neposredno iz rok nacističnih oblastnikov na nosilce predvojnih strank je bila namreč povezana tudi s posebno „oporoko“ gauleiterja Rainerja, ki gotovo ni ostala brez vpliva na deželno politiko minulih štirih desetletij.

Pojem združene Slovenije pomeni danes enoten kulturni prostor

Na pogovoru z družbenopolitičnimi delavci Gorenjske je član predsedstva SFRJ Stane Dolanc med drugim spregovoril tudi o pojmu združene Slovenije. Obsodil je tiste, ki ta pojem zlorabljajo, ter ugotovil, da geslo o sodobni združeni Sloveniji uporabljata danes znani belogardist Zebor in plavogardist Sirc, ki govorita o srednjeevropski katoliški federaciji, v kateri bodo Slovenija, Hrvaška in tako naprej, s čimer enačita nekdanjo Neodvisno državo Hrvaške in svobodno združeno Slovenijo.

„Seveda pa gre za drug pojem, gre za pojem združene Slovenije, ki mora biti veliko bolj precizno povedan,“ je naglasil Dolanc. „Gre za dejstvo,

da Slovenci, ki živimo v matični državi SR Sloveniji, in Slovenci, ki živijo v ostalih treh državah, pojmujejo, da gre za en slovenski narod in da danes pojem združene Slovenije lahko vidimo in uresničujemo samo kot politiko dobrih sosedskih odnosov, odprtih meja, ekonomske skrbi za naše manjšine v Avstriji, Italiji in Madžarski, tesnih kulturnih stikov ter stikov z našo manjšino na vseh področjih življenja. To je danes pojem združene Slovenije. Nisem pa prepričan, ali vsebinsko in jezikovno pojem združena Slovenija najbolj ustreza. Mislim, da veliko bolj ustreza pojem enotnega kulturnega prostora, kot se velikokrat to tudi uporablja.“

Za isti problem gre pri Makedoncih, je menil Dolanc, pri čemer je opozoril, da Avstriji, Italiji in Madžari vsaj priznajo, da pri njih živi slovenska manjšina, medtem ko Grki in Bolgari tega za makedonsko manjšino niti ne priznajo. Jugoslavija bo vztrajal pri tem, da se makedonska manjšina v Grčiji in Bolgariji enako prizna kot slovenska manjšina v Avstriji, Italiji in Madžarski. To ni le problem Makedonije, ampak Jugoslavije, je dejal Dolanc in ob koncu poudaril:

„Jugoslavija ni nikoli pozabila na svoje obveznosti do celovitosti narodov in narodnostnega vprašanja. Te obveznosti bo tudi izvrševala, vendar pa si moramo tu naliti čistega vina in upoštevati realnosti, v katerih živimo. Mi smo podpisniki niza dokumentov, s katerimi smo priznali meje, ki v Evropi obstajajo. Zato je objektivno prišlo do evolucije pojmovanja tudi takih pojmov, kot je združena Slovenija. So pa posamezniki, ki ta pojem zlorabljajo in ki demagoško postavljajo svobodno združeno Slovenijo, združeno v srednjeevropski katoliški federaciji, kar pomeni rušenje Jugoslavije.“

OB PREMIERI IGRE DVA BREGOVA

Odlična predstava igralcev SPD „Zarja“ v Železni Kapli

Kadar Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na predstavitev novega odrskega dela, je gotovo, da bo dvorana polna. V Železni Kapli in širši okolici

veda vpletena tudi ljubezen in osebna tragika. V to je zapleten sam Macafur, Krištof Bogataj (Franci Sadošek), Flore Briga (Andi Ošina) in Rona (Helga Dobajc). V to sta

Arčon (Konrad Blajs), policaj (Pepi Oraže), beračica (Rozana Županc), Berač-muzikant (Zdravko Miklav), Šoba (Zinka Blajs) in Muha (Marij Dovjak).

Zdaj bi morala slediti strokovna ocena posameznih vlog oz. celotne predstave. Vendar se bomo omejili le na to, da je predstava bila velik kulturni dogodek, da so vsi člani ansambla zaigrali prepričljivo. Posebno so (že zaradi zahtevnosti tekstov) navdušili Franci Lipuš, Franci Sadošek, Branko Korotaj, Andi Ošina, Helga Dobajc in Gabrijela Novak, ki so nastopali v glavnih vlogah, vendar ne gre prezreti tudi ostalih igralcev, ki so v ansamblu beračev prispevali k dinamičnemu poteku igre. Režiser Poldej Zunder je že pri delitvi vlog pokazal, da zna na oder postaviti osebe, ki odgovarjajo značaju posameznih likov, ki že kot pojave prispevajo k uspehu predstave. Seveda k temu spada dobra igra in obvladanje vlog. Vse to je ansambel zлил v harmonično celoto, ki je navdušila številno občinstvo.

K odlični predstavi sodijo tudi scena, kostumi, maske in tehnika. Tudi v tem oziru Zunder ni nič prepuštil slučaju. Sceno je izdelal mojster Saša Kump iz Kranja, kostume je izdelala Breda Županc, za maske je odgovarjala Anica Fugger, za tehniko oz. razsvetljavo pa Tomi Ošina. K brezhibnemu poteku igre spada tudi šepetalka, njeno „vlogo“ je odigrala Mojca Srienec.

Pri predstavi Dva bregova pa smo doživeli še dodatek, ki ga avtor Leskovec ni predvidel. Poldej Zunder je za prehode iz enega v drugo dejanje vpletel še zborovski recital in songe. Besedilo za songe sta napisala pesnica Maja Haderlap in Marjan Belina, uglasbil jih je Joško Wrulich, ki je presenetil s posrečenimi melodijami; prav tako igralci, ki so jih, ob spremljavi na citre (Milena Novak), odlično zapeli. Zborovski recital je pripravil Janez Bitenc.

Ob premieri Dva bregova se bi kajpada dalo zapisati tudi kaj kritičnega, toda razen malenkostne treme, ki je tudi zvest spremljevalec poklicnih igralcev, v soboto nismo opazili nobenih spodrslijav. Zato je predstava v Železni Kapli bila tem večji gledališki užitek, za katerega smo igralcem, zlasti pa režiserju Zunderu, hvaležni.

Prepričani smo, da se bodo kapelški igralci z igro Dva bregova podali tudi v goste k sosednjim društvom tu in onstran meje, in da bodo občinstvo tudi tam tako navdušili kot v Železni Kapli.

V ilustracijo objavljamo nekaj prizorov, ki potrjujejo kvaliteto predstavo igre Dva bregova.

Macafur (Branko Korotaj) zbor beračev prepričuje, naj se postavi na njegovo stran brega

je namreč znano, da so njihove odrske prireditve kvalitetne in zato privabijo toliko ljubiteljev odrske umetnosti. Tudi minulo soboto je bila farna dvorana zasedena. Tokrat so igralci „Zarje“, pod vodstvom režiserja Poldeja Zundera, nastudirali igro Anton Leskovca Dva bregova.

S tem se je režiser Zunder spet lotil dramskega dela, ki zahteva izkušene in dobre igralce. To pa za amaterski oder ni tako enostavno, saj režiser nima vedno možnosti izbire, ker je večinoma odvisen od igralske skupine, ki je številčno omejena. Z vztrajnim in požrtvovalnim delom je režiser Zunder v teku nekaj let vzgojil vrsto odličnih igralcev, ki so nastopali v raznih igrah, ki niso zbudile pozornost le med domačim občinstvom, ampak so predstave Kapelčanov navdušile tudi na drugih odrih. Strinjamo se s predsednikom „Zarje“, Mihom Travnikom, ko je dejal, da na Koroškem trenutno nimamo boljšega amaterskega odra kot je ansambel njihovega društva. To ni nikakršna

zaljubljena Krištof in Flore, prvi „bogat“, drugi berač. Navmes je Komposarica (Gabrijela Novak), ki Rono, ki se je sprva obrnila na stran revnih, skuša prepričati, naj

Flore Briga (Andi Ošina) Macafurju (Branko Korotaj) razkriva ljubezen do Rone

se vrne na dom župana, v boljšo družbo.

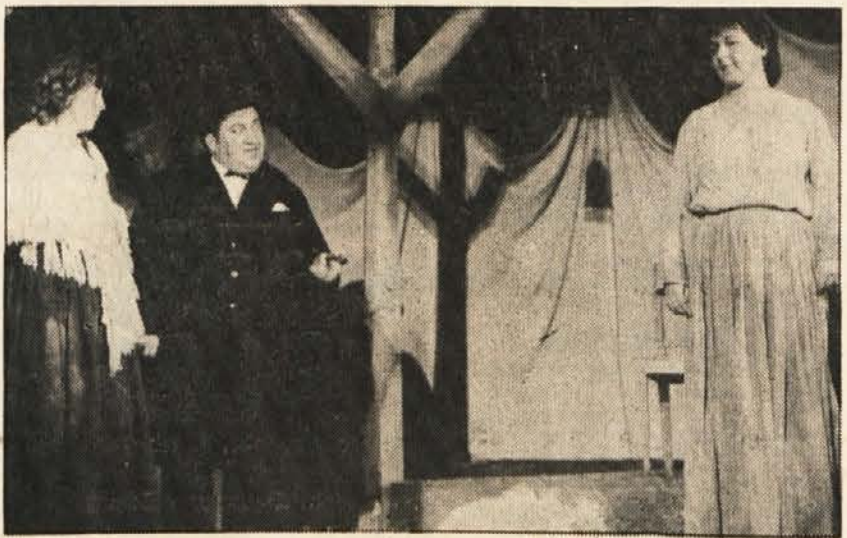
V noči, ko imajo berači svoj ples, ko je Macafur kralj vseh beračev, in mu župan preda oblast, pride do končnega razpleta igre: beraška družina iz svoje srede izključi Rono, ki se je postavila na drugo stran. Potem pride še moški s krinko na obrazu, ki se kasneje izkaže kot Krištof. S spretnim govorom mu uspe pozornost obrniti nase in Macafur le s težavo obdrži oblast v rokah. Ko se naposled izkaže, da Rona ljubi Krištofa, Flore svojega tekmece zahrbtno ubije. Tedaj pride tudi resnica na dan — da je Krištof sin Macafurja, ki mu je na skrivaj omogočil študij in udobno življenje. Tako se tragično zaključuje igra Dva bregova, v kateri so še nastopali Križemsvet (Pepi Novak), Razpotnik (Mih Korotaj),

Krištof Bogataj (Franci Sadošek) v pijanosti Rono (Helga Dobajc) prepričuje, da je še ne more vzeti za ženo

samohvala, ampak razveseljivo dejstvo, da Kapelčani igrajo odlično. S sobotno predstavo igre Dva bregova, so spet potrdili svojo igralsko kvaliteto.

V igri Dva bregova gre za prikaz socialnih razlik, ki se posebno odražajo v življenju beračev, ki so odvisni od drobtin bogatih. Zato je Macafur (Branko Korotaj) zbral okoli sebe berače v občini, da se združeni borijo za svoje pravice. Njemu nasproti stoji župan (Franci Lipuš). Vsak po svoje uveljavlja „oblast“ — pisane in nepisane zakone. Že tu sta vidna dva bregova, stran bogatih in premožnih in tista siromakov — beračev. V igro je se-

Župan (Franci Lipuš) in Komposarica (Gabrijela Novak) rotita Rono (Helga Dobajc), naj se vrne na županovo domačijo

SLOVENSKA
PROSVETNA
ZVEZA

vabi na

Prešernovo proslavo

ob slovenskem kulturnem
prazniku

v počastitev spominu

Foltija Hartmana

v petek 1. februarja 1985 ob
19.30 uri v novem večnamens-
kem prostoru MLADINSKE-
GA DOMA, Mikschallee 4, v
Celovcu.

Sodelujejo:

- Slovenski oktet
- moški pevski zbor
„Folte Hartman“
SPD „Edinost“
- recitatorji

Ljubitelji slovenske kulture in
umetnosti vabimo, da se pro-
slave udeležijo v čim večjem
številu. Z udeležbo bomo iz-
pričali našo povezanost z na-
rodno celoto in s slovensko
kulturo.

O d b o r

Kulturne novice

Letošnjo POSPEŠEVALNO NA-
GRADO dežele Koroške za mladins-
ko književnost je prejela Kristina
Retzl. Kot znano, koroška deželna
vlada vsako leto — tokrat že 8. po
vrsti — razpisuje natečaj za mladins-
ko književnost. Žirija, katero so
sestavljali dr. Trude Polley, prof.
Helmut Scharf in prof. Walther No-
wotny, je (od 26 predloženih rokopi-
sov), nagrado dodelila knjigi „Der
Strohhut mit dem rosa Band“, ki jo
je napisala Kristina Retzl.

Nagrada znaša 20.000 šilingov.

Slovenski slikar LAJČI PANDUR
ml. iz Maribora se je pred kratkim
predstavil v prostorih Steiermärkische
Sparkasse v Gradcu s svojimi pasteli.
Kritika je Pandurjeva dela ugodno
sprejela, kar je za mariborskega aka-
demskega slikarja dobra popotnica za
razstave na Dunaju in v Linzu, kjer
se bo umetnik predstavil prihodnji
mesec. Slikarja Pandurja bo predsta-
vila tudi avstrijska televizija; njegov
portret bo na sporedu v eni izmed
naslednjih kulturnih oddaj.

V preteklosti je med ORF in RTV
Ljubljana prišlo do več koprodukcij,
zlasti na področju TV-filmov kot je
Kugy in nekatere oddaje o manjši-
nah, turizmu in kulturi. Na nedavnih
pogovorih med predstavniki ORF-a
in RTV Ljubljana pa so se med dru-
gim dogovorili, da bo avstrijska tele-
vizija prenašala KOROŠKE KUL-
TURNE DNEVE marca v Ljubljani,
poleti pa naj bi glasbeno-zabavno od-
dajo „Musikantenstadl“ uprizorili in
prenašali iz Portoroža.

Letošnji glasbeni festival KOROŠ-
KO POLETJE bo stalo v znamenju
evropske glasbe, pa tudi v znaku 300.
obletnice rojstva Johanna Sebastiana
Bacha in Georga Friedricha Händla
kakor 100. obletnice rojstva Albana
Berga. V tem okviru bodo počastili še
vrsto drugih osebnosti iz glasbene
umetnosti, med njimi tudi živeče glas-
benike.

Tako bodo počastili skladatelja Kre-
neka, ki živi v Kaliforniji. Njegovi
glasbi bodo posvetili cel teden in v
tem času izvedli njegova najbolj zna-
na dela, ki jih bodo interpretirali zna-
ni glasbeni ansambli kot so godalni
orkestri televizijskih hiš v Nemčiji in
Avstriji ter državni simfonični or-
kestri.

Letošnje Koroško poletje bo pote-
kalo v času od 30. junija do 30. av-

gusta izmenoma v Beljaku in Osojah
ter okoliških krajih. Razen velikih
glasbenih prireditev so na sporedu
tudi razni glasbeni simpoziji in druge
prireditve, na katerih lahko sodelu-
jejo tudi glasbeni laiki. Ob tej prilož-
nosti posebej opozarjamo na koncert
Slovenskega okteta, ki bo 7. avgusta
1985 nastopil v osojskem samostanu,
kjer bo izvajal pesmi in speve iz gr-
ško-ortodoksne liturgije.

Štipendija „Karel Šiško“

Slovenski raziskovalni in-
stitut v Trstu je sklenil razpi-
sati, v spomin na preminule-
ga ustanovitelja, ravnatelja in
družboslovca dr. Karla Šiško-
viča, vsakoletno štipendijo za
diplomsko nalogo, katere te-
matika spada v delokrog in-
stituta.

Štipendija je namenjena
univerzitetnim študentom, ki
pripravljajo diplomsko nalo-
go, ki, kot že omenjeno, sodi
v delokrog SLORI. Kandidati
morajo predložiti prošnjo
SLORI najkasneje do 31. mar-
ca 1985. Višina štipendije za
izbrano in uspešno zaključeno
diplomsko nalogo znaša
3.000.000 lir.

Vsem, ki se za štipendijo
zanimajo oz. želijo pri razpi-
su sodelovati, je pravilnik na
razpolago na sedežu inštitu-
ta v Trstu, ulica Gallina 5/IV,
tel. 61 1 83.

Pokazali so, kaj znajo

„V vsaki stiski imajo otroci kak izgovor. Če je treba pometati, metla tega enostavno ne zna. Pa prisluhnite kako je Pika učila metlo pometati.“ Tako se je začel eden izmed prizorov na prvi kotmirški prireditvi „Pokaži, kaj znaš.“ Pri Mežnarju v Kotmari vasi je bila gostilna polna ko so zadnjo soboto

pisal Prežihov Voranc, kje je bila doma Miklova Zala in drugo. Kviz je pritegnil vso pozornost otrok in znanje, ki so si ga pridobili na tem področju gotovo dolgo ne bodo pozabili. Kviz je bila dobra zamisel, „kvizmaster“ Hanzi Waschnig in „šribar“ Joža Wakounig sta imela dosti dela, edino kar bo treba v

RIKI. Ga vpraša prvi: Kaj pa je s tabo? Mu drugi odgovori: Veš, danes je pač treba znati vsaj dva jezika... No vidite, namesto nekaterih ljudi vsaj živali upoštevajo geslo „Dvojezično je bolje“, je zaključil Hanzi Waschnig

Pri Mežnarju se je razvilo zelo prijetno vzdušje, mladina se je razgredo udeleževala in se tudi izkazala pri skupnem risanju pod naslovom „Naša lepa Kotmari vasi“ in „Naš lepi Bilčovs“. Najboljšo oceno od predsednika Slovenske prosvetne zveze, Tomija Ogrisa, ki je po poklicu učitelj, je dobila kotmirška skupina, toda to ni najvažnejše. Važno je bilo, da so bili mladi zraven. Pohvala pa gre tudi vsem učiteljem, staršem in sodelavcem SPZ, ki so marljivo pomagali pri pripravi za to prijetno prireditvev.

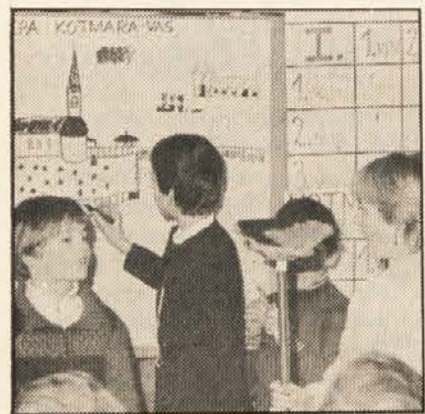

Težko so čakali na vprašanja

nastopili otroci iz Kotmare vasi in Bilčovsa na skupni prireditvi, da pokažejo kaj znajo.

V seriji prireditev, ki jih pripravljajo Slovenska prosvetna zveza skupaj s krajevnimi društvi, so tokrat otroci iz kotmirške in bilčovske občine skupaj zapeli, zagodli, odgovarjali na vprašanja, risali, pripovedovali šale in drugo.

V ospredju je stal kviz. Napeto je bilo saj je šlo za zmago in to so odnesli gostje iz Bilčovsa. Otroci so morali vedeti na katerem grebenu ležita Bilčovs in Kotmari vasi, v katerem času društvi nista smeli delovati, odgovarjali so na vprašanja iz zgodovine koroških Slovencev, vedeli so katere romane je

Darko Wakounig in Sonja Modrič igrata „Metlo strašilko“

bodoče izboljšati je to, da se skupine ločeno sprašujejo, da ne bo toliko prehitavanja in zmešnjave!

Otroci pa so pokazali ponovno kako lepe uspehe prinaša tudi glasbena šola na Gurah: To niso pokazali samo kotmirški flavtisti (Tanja Prušnik, Nataša in Simona Iskra, Chris Muri in Darko Wakounig), in pevke Angelika Strucker, Sonja Goritschnig in Sonja Modrič ob spremljavi kitare, temveč predvsem Kristijan in Hanzi Filipič na prečni flavti, Monika in Tevži Seher s flavtama, Tamara Kapus na kitari ter moški trio s harmoniko, kitaro in tubo. S petjem pa sta se izkazala tudi Katja in Andrej iz Trabesinj, medtem ko je Hanzi Waschnig ml. navdušil s pripovedjo v dialektu.

S kratkim prizorom otroci niso pokazali le (kot že uvodoma povedano) kakšne izgovore iznajdejo, če je treba kaj narediti, izrabili so tudi priložnost, da poučijo starše, malo o vzgoji, ker prevečkrat za malenkosti prehitro karajo in iz „muhe naredijo slona“.

Prav tako pa sta Simona Iskra in Herbert Rulitz, ki sta vodila skozi spored, ugotovila kako se čas spreminja: pred par sto leti so ustoličevali še v slovenskem jeziku, sedaj pa je slovenščina menda „schiach“. Zato pa je temveč bilo smeha na sledečo šalo: Dva kučka se srečata. Prvi zalaja VAV, drugi pa KIKE-

Umrla najstarejša občanka

Pred kratkim smo se na kotmirškem pokopališču za vedno poslovili od naše najstarejše občanke Ane Rossmann. Umrla je v 101. letu starosti. Ob njeni 100-letnici septembra lanskega leta smo ji želeli mnogo sreče in zadovoljstva ter da bi bila še dolgo med nami. Samo štiri mesece nato pa nas je zapustila.

Njeno življenje ni bilo z rožicami postelano. Kot deklica je služila pri kmetih v Kotmari vasi, pozneje pri peku na Bistrici v Rožu, kjer je spoznala Jožefa Rossmanna in se poročila z njim. Po moževi smrti se je preselila k bratu Folteju v Čahorče. Zadnje čase pa je živela pri Motajdlu v Kotmari vasi, kjer je tudi umrla.

Kljub visoki starosti je bila še zelo živahna in je rada pripovedovala, kako je bilo včasih — menjavalo se je veselje, žalost in trpljenje, vendar mlada leta so bila najlepša. Sedaj na stara leta so pri Motajdlu lepo skrbeli zanje, v želji, da bi bila še dolgo med nami. Vendar pri takšni starosti se hitro kaj zgodi in tako je umrla 18. januarja zvečer. Smrt priljubljene stoletnice je močno prizadela kotmirčane in okoljske vasi, saj so z njo zgubili prijazno soobčanko, ki so jo spoštovali stari in mladi.

Pokožno Ano Rossmann bomo obrnili v lepem spominu, sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

ZVEZNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavi svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1985/86 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 11. do 28. 2. 1985, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.
2. Sprejemne izpite bo treba delati prijavljenemu učencu le v izjemnih primerih in sicer iz slovenščine, nemščine in matematike. Odločilno bo letno spričevalo. Termin za sprejemne izpite: sredo, 3. julija 1985.
3. Konec maja 1985 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.
4. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.
5. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pisмено na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

dr. Reginald Vospernik l. r.
Ravnatelj:

OBČINSKE VOLITVE 1985

Zeleno-alternativna lista predstavlja svoj program

Na letošnjih volitvah v občinski odbore bo nastopila tudi Zeleno-alternativna lista. Ponekod skupno z Združenimi zelenimi Avstrije, v koroškem glavnem mestu — v Celovcu pa ni prišlo do tozadevnega sporazuma, zato bo tu prišlo do ločenih kandidatur.

Tako so predstavniki Zeleno-alternativne liste seznanili pretekli teden koroške novinarje s svojim programom za mesto Celovec, kakor tudi o kandidatih, ki se bodo potegovali za mesta v celovškem občinskem odboru. O programu Zeleno-alternativne liste za Celovec je spregovoril univ. doc. Manfred Moser. Povedal je, da v Celovcu ne bo skupne kandidature z Združenimi zelenimi Avstrije. Vzrok te odločitve je, da se slednja grupacija ni mogla sprijazniti s tistim delom programa Zeleno-alternativne liste, kjer je jasna opredelitev za pravice Slovencev, ki živijo v Celovcu. Zanimivo pa je, da je v drugih koroških občinah oz. mestih, med njimi tudi v Velikovcu in Beljaku, le prišlo do po-

stavitve skupne liste obeh zelenih grupacij.

Kljub temu je bil Manfred Moser prepričan, da bodo v Celovcu dobili vsaj en mandat in s tem svojega zastopnika v občinskem odboru. Kot znano, se grupacije zelenih potegujejo za varstvo narave, humano in solidarnostno politiko do manjšin. Zato so v svoj program sprejeli tudi točke, v katerih med drugim zahtevajo podpiranje slovenskih kulturnih organizacij, enakopravno sožitje slovensko in nemško govorečih umetnikov, in kulturnih društev v Celovcu, vključevanje Slovencev v programe kulturne izmenjave med Celovcem in Ljubljano, možnost za dvojezični pouk ter financiranje dvojezičnih otroških vrtcev v Celovcu iz javnih sredstev.

Zato je naravno, da so na kandidatsko listo, ki jo vodi Sepp Brugger, sprejeli tudi koroško Slovenko **Miro Šmid** in sicer na 2. mesto, medtem ko je na 3. mestu Sepp Tellian na 4. pa Raimund Vospernik.

PRIREDITVE

ORF - Slovenski oddelek in Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci vabita na

PLES

in izbor slovenskih popevk za mesečno hit-parado

v soboto 2. 2. 1985 v Ločilu v Disco La Note.
Izžrebali bomo tudi nekaj nagrad.

RADIŠE

9. RADIŠKI PLES

v soboto 9. 2. 1985 ob 19.30 uri v kulturnem domu na Radišah.
Igrajo: Fantje iz Podjune
Prireditelj: SPD „Radiše“

SENTJAKOB V ROŽU

Ponovitev igre Leopolda Suhodolčana

FIGOLE FAGOLE

v četrtek 7. 2. 1985 ob 20. uri v farni dvorani.
Prireditelj: SPD „Rož“ v Šentjakobu

LOČE

PUSTNI PLES

v soboto 9. 2. 1985 ob 19.30 uri pri Pušniku v Ločah.
Igra: Tončkov trio iz Slovenije.
Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“ v Ločah
Prisrčno vabljeni!

SEMINAR ZA DRUŽINO

na Reberci
od sobote 9. do nedelje 10. februarja 1985 v Mladinskem centru na Reberci. Voditelj: prof. Ida Vrt in prof. Janez Bitenc.
Prireditelj: Kršč. kulturna zveza.

Slovenski atletski klub vabi na

PLES SAK

v soboto 2. 2. 1985 ob 20. uri pri Šoštariju v Globasnici.
Igra ansambel Franca Korbarja s pevko Magdo Koren.

Lutkovna skupina dunajskih študentov vabi na lutkovno igro

„HRUŠKE GOR, HRUŠKE DOL“

- Četrtek 7. 2. ob 19.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Prired.: KDZ Blato in Katoliška mladina občine Pliberk.
- Petek 8. 2. ob 14.30 uri v Stokovni šoli za ženske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu.
- Sobota 9. 2. ob 14.30 uri v mladinski sobi (pod cerkvijo) v Škocijanu. Prireditelj: Otroški zbor Škocijan.
- Nedelja 10. 2. ob 10. uri v ljudski šoli v Žitari vasi. Prireditelj: SPD „Trta“ v Žitari vasi.
- Nedelja 10. 2. ob 14.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Prireditelj: SPD „Bilka“ v Bilčovsu.

SVEČE

PUST S KOČNO

v soboto 2. 2. 1985 ob 20. uri pri Adamu v Svečah.
Za ples igra: Krvavški kvintet Sodelujeta: Sveška filharmonija in skeč Kočna
Prireditelj: SPD „Kočna“ v Svečah

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni vabi na

13. PLES DANICE

v soboto 9. 2. 1985 ob 19.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Za ples bo igral Planinski sekstet.

REVOLUCIJA IN LITERATURA SANDINISTOV V NIKARAGVI

Živo poročilo o trenutni situaciji v petek 8. 2. 1985 ob 19.30 uri v Klubu Prežihov Voranc v Celovcu, Benediktinski trg 5/I.
Predava: Janko Messner.

GLOBASNICA

FILMSKI VEČER

v petek 8. 2. 1985 ob 20. uri v gostišču Juca v Čepičah.
Prireditelj: SPD „Edinost“ v Štebnu

ŠENTPETER NA VAŠINJAH MLADINSKA MAŠA

v soboto 9. 2. 1985 ob 19. uri v farni cerkvi nato „Pustnija“.
Prireditelj: Katoliška mladina v Šentpetru na Vašinjah

Društvo Glasbena šola vabi na

NASTOP UČENCEV GLASBENE ŠOLE

v sredo 6. 2. 1985 ob 19. uri v Posojilnici v Pliberku.
Nastopali bodo učenci iz vseh oddelkov glasbenih šol v Podjuni.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 31. januarja 1985

Za 100 dinarjev dobite	8.50 šil.
Za 100 dinarjev plačate	10.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.18 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

HODIŠKI PLES

ki bo v soboto, 9. februarja 1985 ob 19.30 uri pri Čimžarju v Dvorcu

Za ples igra

„Ansambel OGLARJI“

KAZAZE

KONCERT LOJZETA SLAKA IN FANTOV IZ PRAPROTA

v nedeljo 10. 2. 1985 ob 14. uri pri Iglu v Kazazah.
Prireditelj: SPD „Srce“ v Dobrli vasi.

Krščanska kulturna zveza

PRIREDITEV OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

v sredo 6. februarja 1985, ob 19.30 uri, v ORF-teatru v Celovcu, Sponheimerstr. 13.
Slavnostni govor: ravnatelj dr. Reginald Vospernik - čuvajmo Prešernovo dediščino

Podelitev Janežičevih priznanj - dr. Janko Zerzer

Recitira Andrea Zikulnig

Koroška umetniška beseda v glasbi: Besedila: Milka Hartman, Gustav Januš, Urban Jarnik, Andrej Kokot, Anton Kuchling, Valentin Polanšek

Glasba: Hanzi Artač/Bojan Adamič, Anton Nagele, Jože Ropitz, Franz Schubert, Tomaž Svete, Pavel Šivic

Izvajajo: Neven Belamarič (bas), Anton Feinig (bariton), Janez Kampuš (bariton), Zlata Ognjanovič (sopran), Bojan Adamič, Andrej Feinig, Jože Ropitz, Milivoj Surbek (klavir)

Uspešna bilanca dejavnosti Avstrijsko-jugoslovanskega društva

Bilanca dela Avstrijsko-jugoslovanskega društva (AJD) na Koroškem je bila lansko leto še posebno uspešna. O tem priča cela vrsta razstav in drugih dejavnosti, ki gredo predvsem na račun agilnega in iznajdljivega tajnika društva Wernerja Pressla, za kar mu velja iskrena zahvala.

Značilno za leto 1984 je bilo, da je med Opatijo in Celovcem prišlo še do tesnejših stikov. Naj v zvezi s tem omenimo slavnostni večer v celovski dvorani Avstrijske sindikalne zveze, kjer je celovski javnosti bila predstavljena Opatija ob navzočnosti obeh županov, ki sta se izjavila za še boljše skupno sodelovanje. Kot nadaljevanje prizadevanj za prijateljske stike med obema mestoma je bila posebna razstava AJD v Opatiji z naslovom „Celovec in njegovi slikarji“. Razstavo je otvoril prezident AJD ing. Willi Seirinig.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo pa ima tudi z Mursko Soboto že desetletno skupno sodelovanje. Tako je lansko leto bila v Celovski Deželni galeriji razstava slovenskih likovnih umetnikov iz severnovzhodne Slovenije, ki so se predstavili s slikami, skulpturami, grafikami, tapiserijami in fotografijami. Razstavo je opremil kulturni center „Miško Kranjec“ iz Murske Sobotice. Naj še omenimo, da je AJD leta 1982 v Murski Soboti organiziralo razstavo del koroških umetnikov (Krawagna, Oman in Brandstätter), ki je bila zelo dobro obiskana in ocenjena.

Tudi v Ljubljani je AJD organiziralo razstavo s predstavitev koroških umetnikov, pod motom „Mladi

koroški umetniki“. To razstavo je posredoval vodja beljaškega kulturnega urada Adolf Scherer. Vsa ta dejavnost je prepričljiv dokaz, da igra AJD tudi v okviru Delovne skupnosti — ALP pomembno vlogo.

V okviru sodelovanja med Koroško in Mursko Soboto je treba omeniti tudi izmenjavo otrok. Tako je bilo lansko leto 40 mladincev iz Murske Sobotice smučat na Koroškem in 49 koroških mladincev na letovanju v Baški na otoku Krku. Mladino v Baški je tokrat obiskal tudi predsednik koroškega deželnega zbora Josef Schantl.

Tudi na šahovskem področju je prišlo do medsebojnega sodelovanja in sicer med celovskim šahovskim klubom in šahovskim klubom „Zora“ iz Opatije. To sodelovanje se bo nadaljevalo tudi v letošnjem letu.

Prav tako je bilo v minulem letu srečanje med nameščenci cestnih gradbenih uradov iz Kranja in Celovca. Leta 1983 so bili Korošci v Kranju, lansko leto pa je bilo narobe. To srečanje je podprla Avstrijska sindikalna zveza. AJD se zelo prizadeva seznaniti Korošce z lepoto Jugoslavije. Tako je lansko leto organiziralo višredni izlet v Lovran, povezan z ekskurzijo v notranjost Istre. Prav tako je društvo sodelovalo pri jesenskem izletu z ladjo iz Reke v Zadar in na Kornate. Nadalje ima društvo še celo vrsto drugih aktivitet, kot so to organiziranje 14-dnevnih dopustov v Jelsi na otoku Hvaru in v Budvi v Črni gori ter bivanje v „Thalassoterapiji“ v Opatiji.

Tudi koroški radio ORF je prispeval svoj delež — reklamo za obisk

Opatije — v obliki prispevka Heide Mautz o doživetjih v zdravilišču tega mesta.

Letos, ko Avstrijsko-jugoslovansko društvo obhaja 30-letnico svojega obstoja, se bo le-to še bolj prizadevalo forsirati dejavnosti, v prid obojestranskega dobrososedskega sodelovanja.

Društvo ob tej priložnosti izreka svojim članom in prijateljem zahvalo za sodelovanje in za finančno pomoč. Zahvala velja tudi javnim ustanovam, med njimi deželi Koroški in mestoma Celovec in Beljak, ki so pokazali razumevanje in tudi pomagali pri izvedbi raznih prireditvev. Prav tako velja zahvala jugoslovanskemu konzulatu in Gospodarski zbornici v Celovcu, da sta bila vedno na uslugo in pokazala razumevanje za dejavnost društva.

Nov „hainburški log“?

Na Vzhodnem Tirolskem ekonomija in ekologija ne najdeta skupne govornice. Odgovorni gospodarstveniki za energijo imajo na območju Prägratna v načrtu gradnjo mogočne elektrarne, ki bi med drugim težko prizadela svetovno znane Umbalske slapove. Proti uresničitvi tega načrta, ki bi povzročil usahnitev teh slapov, so seveda številni zagovorniki naravnega okolja, med njimi vsa avstrijska planinska društva, ki jim je ohranitev naravnega okolja, zlasti glede Umbalskih slapov, sveta dolžnost. Za realizacijo tega projekta pa so domačini, ki s tem računajo na večletno zaposlitev. V tem boju za in proti gradnji elektrarne je prišlo celo že do kompromisa, kjer so se zagovorniki gradnje sporazumeli z ekologi, da Umbalskih slapov ne bodo okrnili in da bodo le-ti še naprej predstavljali turistično atrakcijo tamkajšnjega območja.

Pred kratkim pa so merodajni zagovorniki gradnje izjavili, da brez Umbalskih slapov ekonomičnost bodoče elektrarne ni zagotovljena, to se pravi, da bo treba Umbalske slapove „izsušiti“. To idejo podpira tudi tirolski deželni glavar Wallnöfer. Zaradi te trdovratnosti zagovornikov elektrogospodarstva bomo verjetno v kratkem imeli podobno situacijo, kot je bila v hainburškem logu, kjer je na tisoče ljudi protestiralo proti gradnji tamkajšnje elektrarne na Donavi.

V zvezi z gradnjo bodoče elektrarne na Vzhodnem Tirolskem pa je osporavan tudi načrtovani narodni park Visoke Ture (na območju Großglocknerja in Großvenedigerja), ki naj bi ga upravljale tri avstrijske zvezne dežele — Koroška, Solnograška in Tirolska. Ta park je uresničen že na koroški in delno na solnograški strani, uradna Tirolska pa zaradi načrtovane elektrarne sama sebi dela težave in tako onemogoča uresničiti dolgoletno željo zaščitnikov naravnega okolja po skupnem narodnem parku Visoke Ture.

Slovenska prosvetna zveza
razpisuje
delovno mesto

nameščenca

z naslednjimi pogoji
za namestitev:

- dobro obvladanje obeh deželnih jezikov (zaključena srednješolska izobrazba);
- organizacijske izkušnje in sposobnosti;
- sposobnosti za kulturnopolitično delo in aktivno sodelovanje v organizacijah in krajevnih kulturnih društvih slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza, Gasometergasse 10, 9020 Celovec, do 9. 2. 1985. Prijavitelj priloži tudi življenjepis in sprichevalo.

Slovenska prosvetna zveza

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA

obvešča

da bo v soboto 2. februarja 1985 ob 9. uri v prostorih mladinskega doma SŠD v Mikschallee 4 v Celovcu.

redni občni zbor

Dnevni red:

1. Pozdrav
2. Ugotovitev sklepčnosti
3. Volitev zapisnikarja ter dveh overovalcev zapisnika
4. Poročili predsednika in tajnika
5. Volitev odborov
6. Smernice bodočega dela
7. STROKOVNO PREDAVANJE: dipl. ing. Kassl
Najvažnejše spoznanje na področju gojenja in varstva kmetijskih rastlin
8. Sličajnosti
9. Kosilo

Prosimo, da se občnega zbora točno in zanesljivo udeležite!

O d b o r

90 let Planinskega vestnika

Pred 90 leti, 18. februarja 1895, so — dve leti po ustanovitvi osrednjega Slovenskega planinskega društva v Ljubljani — slovenski planinci začeli izdajati svoje planinsko glasilo PLANINSKI VESTNIK, ki se s tem jubilejem danes uvršča med najstarejše slovenske revije.

Vsa leta svojega obstoja je Planinski vestnik skrbno spremljal dogajanja v

v boju proti potujčevanju slovenskih gora.

Tudi pri rojstvu naše planinske organizacije na Koroškem, Slovenskega planinskega društva Celovec, je Planinski vestnik igral veliko in plemenito vlogo posredovalca med osrednjo planinsko organizacijo v Ljubljani in slovenskimi planinci na Koroškem, tako da je tudi leta 1900 na Koroškem prišlo do organiziranja slovenskega planinstva, v obliki Ziljske in nato leta 1907 Koroške podružnice. S prvo svetovno vojno je prenehalo organizirano slovensko planinstvo na Koroškem. Do obnove le-tega, 18. januarja 1953, je poteklo skoro štirideset let.

Ker naši planinci nimajo svojega planinskega glasila, so se s svojimi članki oglašali v Planinskem vestniku (Jožko Miklavčič, Danilo Kupper, Lubo Urbajs...) in tako seznanjali planince vsega slovenskega kulturnega prostora z dejavnostjo našega koroškega planinskega društva. Podobno vlogo je Planinski vestnik igral tudi s slovenskimi planinskimi društvi v Italiji (Trst, Gorica, Beneško planinsko društvo).

Za vso to dolgoletno zvestobo in prizadevanje so slovenski planinci, še posebno iz zamejstva, Planinskemu vestniku zelo hvaležni in mu tem potom, ob priložnosti 90-letnice obstoja, izrekajo iskrene čestitke z najboljšimi željami. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika, ki zelo podpira naše planince v svojih prizadevanjih.

RAZPIS

Društvo glasbenih delavcev „Harmonija“ Maribor razpisuje javni natečaj za „Popevko vesele jeseni '85“, ki bo 14. septembra 1985 v Mariboru. Natečaja se lahko udeležijo vsi ustvarjalci zabavne glasbe s skladbami, ki še niso bile javno predvajane ali posnete. K sodelovanju vabimo tudi zamejske rojake.

Posamezni avtorji bodo na prireditvi nastopili le z dvema popevkama. Izvedenih bo 16 popevk z narečnimi besedili, zato naj skladatelji upoštevajo vrednost in barvitost posameznih slovenskih narečnih območij v glasbi in besedilu.

Melodije pošljite na kaseti kot „demos“ posnetek ali note v treh izvodih z zaznačeno harmonijo, tempom in podpisanim besedilom ter posebej natipkanim besedilom v treh izvodih. Šifriranim skladbam priložite v posebnih ovojnicah naslov, ime in priimek avtorja glasbe in besedila, ter predloga za izvajalca in aranžerja.

S sodelovanjem na razpisu avtorji soglašajo, da se njihova

dela snemajo za radijski in televizijski program, predavajo ter izdajo na ploščah, kasetah, v notni knjižici, oz. da sodelujejo na festivalu v skladu s statutom festivala.

Na izboru sprejete popevke avtor ne more več umakniti iz konkurence.

Skladbe pošljite najkasneje do 28. 2. 1985 na naslov: Društvo glasbenih delavcev „Harmonija“, Maribor, Gledališka 8, s pripisom „za Popevko vesele jeseni '85“.

Nagrade:

30.000 din za najboljšo narečno popevko po izboru organizatorja
1. nagrada občinstva 20.000 din in zlati klopotec
2. nagrada občinstva 15.000 din
3. nagrada občinstva 10.000 din

in najboljše narečno besedilo:

1. nagrada 15.000 din
2. nagrada 10.000 din
3. nagrada 8.000 din

ter za najboljši aranžma 10.000 din

Gneča na Gimnazijskem plesu

Odlično obiskan je bil letos spet ples osmošolcev slovenske gimnazije v Celovcu. Tako v pritličju kot v prvem nadstropju so bile mize zasedene, še bolj natrpana pa so bila plešišča. Zato pa so bili dijaki zelo zadovoljni z izkupičkom srečolova. Ob navzočnosti številnih častnih gostov, staršev in sošolcev se je Gimnazijski ples ponovno izkazal kot eden glavnih družabnih dogodkov koroških Slovencev.

OBJAVA

Po odloku Deželnega šolskega sveta je na dvojezični Strokovni šoli za ženske poklice zavoda šolskih sester v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu

VPISOVANJE DEKLET IN FANTOV

v

1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice in v 1-letno gospodinjstvo šolo

od 11. do 28. februarja 1985.

Formularje za vpis lahko dobite že sedaj v šolski pisarni. Izpolnjene tiskovine je treba na šoli oddati najkasneje do 28. februarja 1985. Priložiti morate polletno šolsko obvestilo v originalu ali od šolskega ravnatelja potrjen prepis.

Prijave so možne osebno v šolski pisarni ali po telefonu, štev. 0 42 35 - 343.

Pogoj za sprejem v oba tipa šole je uspešno opravljena 8. šolska stopnja in delno znanje slovenščine.

Za sprejem v 3-letno strokovno šolo pa je poleg tega še potreben pozitivno opravljen pedagoško-psihološki test, ki bo na šoli 5. julija 1985. Za obisk 1-letne gospodinjstve šole ta test ni potreben.

Vodstvo šole.

Nasprotniki ajde bodo seveda še vedno vztrajali pri tem, da so ajdove jedi težko prebavljive, da brez dobre svinjske zabele ne veljajo kaj dosti, da poleg žgancev nimamo kaj dosti izbire, če hočemo pripraviti kaj iz ajde. Seveda pa pozabljajo, da je nekoliko bolj poglobljen pogled na ajdove jedi nadvse zanimiv. Res je, da med pripravo ajdove jedi vpijejo veliko maščobe, kar jih naredi težje prebavljive, res pa je tudi to, da so zelo okusne ajdove kaše, kuhane na vodi ali mleku z malo maščobe. Tako pripravljene jedi pa so lahko prebavljiva hrana. Tudi industrijsko pripravljeni instant ajdov zdrob, moka ali kaša so lahko prebavljive jedi, primerne za otroško in dietno hrano. Ajdovo moko, zdrob ali kašo zelo dobro kombiniramo z mlekom in mlečnimi izdelki pa tudi z orehi. Tako dobimo biološko polnovredne jedi, ki jih v jedilniku lahko enakovredno zamenjamo z jedmi, sestavljenimi iz mesnih in škrobnih živil. Domiselno pripravljene pa so tudi brez dodatkov v obliki sicer okusnih klobas in pečenk lahko zelo dobra in okusna jed, ki jo bo tudi vegetarijanec morda z veseljem sprejel v svoj jedilnik.

Pripravili smo vam dve „ajdovi kosili“, seveda pa je lahko vsaka od opisanih jedi tudi samostojen obrok za izdatnejši zajtrk, lažje kosilo ali večerjo. In še nekaj bi vam radi povedali: Nikar ne obupajte, če se vam jedi iz ajde ne bodo že prvič posrečile. Ajdova moka ni vedno enako vlažna, zato ni moč čisto natančno določiti, koliko tekočine potrebujemo pri pripravi posameznih jedi. Tudi pri preizkušanju ajdovih receptov velja stara modrost, da vaja dela mojstra.

AJDOVO KOSILO I

Juha z ajdovimi žličniki, gorenjski krapi s skutnim nadevom, kompot iz suhih sliv, ajdov trijet.

Juha z ajdovimi žličniki

Potrebujemo: 3 dag masla, 2 jajci, 10 dag ajdove moke, $\frac{3}{4}$ l slane kropa, žlico sesekljanega zelenega peteršilja.

Surovo maslo penasto umešamo z rumenjaki, dodamo trd sneg beljakov in ščepec soli. Nato počasi umešamo presejano ajdovo moko. Z žličko oblikujemo žličnike in jih zakuhamo v $\frac{3}{4}$ l slane vode. Počasi naj vro približno osem minut. Preden juho serviramo, ji dodamo za oreh surovega masla in jo potresemo s sesekljanim peteršiljem.

Gorenjski krapi s skutnim nadevom

Potrebujemo: $\frac{1}{2}$ l ajdove moke, $\frac{1}{2}$ l vroče vode, 2 jedilni žlici bele moke, ščepec soli. Za nadev: 15 dag pretlačene skute, 1 dcl

Ajda se vrača v kuhinjo

kisle smetane, jajce, žlico belih drobtin in ščepec soli.

Ajdovo moko prelijemo z vročo vodo in dodamo ščepec soli. Počakamo, da se zmes hladi na temperaturo rok. Z dvema žlicama bele moke ugnemo rahlo testo. Če je preveč rahlo, dodamo še malo bele moke. Testo razvaljamo za prst debelo in narežemo na kvadrate. Na vsak kvadrat položimo

Še do nedavnega je ajda sodila med tiste kulture, ki so marsikje že preteklost, spomin na revščino in nadlogo. Težko bi pravzaprav natančno rekli, kdo je tej ajdi, ki je našla v narodni pesmi tako ugledno mesto, spet dvignil ugled. Upajmo, da nista vzrok le vse višja cena in naša presitost, ki nas dostikrat zapelje k želji po rahlih, dobro „ustrašenih“ žgancih, (na Gorenjskem je za dobro zabeljen še vedno v rabi izraz „ustrašen“).

Žličko nadeva, ki ga pripravimo tako, da pretlačeni skutni dodamo kisle smetane, jajce, drobtine in ščepec soli ter rahlo premešamo. Kvadrate upognemo, da nastanejo trikotniki, in jih ob robovih dobro stisnemo. Kuhamo jih v osoljenem kropu približno deset minut, nato jih odcedimo in zabelimo s prepraženimi drobtinami.

Ajdov trijet

Potrebujemo: 4 jajca, 5 žlic ajdove moke, 5 žlic sladkorja, košček cimeta, limonino lupinico, klinčke, 4 dcl belega vina, 2 dcl vode, pol dcl ruma, 20 dag sladkorja.

Rumenjake penasto umešamo s 5 žlicami sladkorja, dodamo presejano ajdovo moko in trd sneg beljakov. Testo damo v dobro pomaščen pekač in pečemo približno pol ure pri srednji temperaturi. Ohlajeno sladico zrežemo na tanke rezine in prelijemo s polivom. Za poliv: vino, voda, 20 dag sladkorja in dišave segrejejo, da skoraj zavro, in nazadnje dodamo še rum. Dišave odstranimo in prepojimo rezine.

AJDOVO KOSILO II

Ajdova smetanova juha, ajdovi cmoki, solata iz surovega kislega zelja, ajdek.

Ajdova smetanova juha

Potrebujemo: jedilno žlico surovega masla, jedilno žlico ajdove moke, 2 dcl kisle smetane, ščepec soli, dobrega pol litra vode.

Na žlici masla razpustimo žlico ajdove moke in zalijemo z mlačno vodo. Mešamo nad ognjem, da se juha zgosti. Nato solimo, pred serviranjem pa umešamo še kisle smetano.

Ajdovi cmoki

Potrebujemo: 3 žemlje, $\frac{1}{2}$ kg ajdove moke, 5 dag surovega masla ali olja, $\frac{1}{2}$ l slane kropa, maslo in drobtinice za zabelo.

Žemlje zrežemo na kocke in jih prepražimo na maslu. Dodamo presejano ajdovo moko (nekaj je prehranimo za oblikovanje cmokov) in vse skupaj še malo popražimo. Nato prelijemo s slanim kropom. Dobro premešamo in oblikujemo cmoke (če so preveč vlažni, si pomagamo z moko, ki smo jo prihranili). Cmoki naj počasi vro v slani vodi približno dvajset minut. Kuhane odcedimo, preležemo in zabelimo s prepraženimi drobtinami.

Solata iz surovega kislega zelja

Pol kg surovega kislega zelja prelijemo z oljem, dodamo ščepec kumine, malo sladke rdeče paprike in po potrebi dosolimo. Premešamo in ponudimo poleg ajdovih cmokov.

Ajdek

Potrebujemo: $\frac{1}{4}$ kg ajdove moke, $\frac{1}{4}$ kg bele moke, 1 dcl mleka, 2 dag kvasa, ščepec soli, $\frac{1}{4}$ kg orehovih jedrc, 10 dag medu, mleko.

Iz ajdove in bele moke napravimo mehko vzhajano testo. Ajdovo in polovico bele moke premešamo, na sredini napravimo jamico in vanjo vlijemo vzhajani kvas. Primešamo ostalo moko. Ne pozabimo soliti testa!

Za nadev z vrelim mlekom prelijemo zmlete orehe, dodamo med in nadev premešamo.

V dobro namaščen pekač vlijemo polovico testa, nanj damo nadev, navrh pa še drugo polovico testa. Pečemo pri srednji temperaturi približno 40 minut. Nato potresemo s sladkorjem.

Vsi recepti so navedeni v količinah, ki so potrebne za 4 osebe.

Kje nas boli?

Na kratko nekaj odgovorov na vprašanja o zdravju

Kako je s spolnim življenjem po srčnem infarktu?

Ko je infarkt pozdravljen in prebolevalnik že lahko redno opravlja telesne vaje, spolno občejevanje ne preobremenjuje srca.

Ali barvna televizija škoduje očem?

Ne. Barvne slike so celo manj naporne za oči kot črne bele. Pomembno pa je, da je dobra ostrina, da gledamo iz razdalje 2,5 metra, ne od strani in ne predolgo.

Zakaj moram čez dan tolikokrat zehati?

Zehanje je znamenje določenega pomanjkanja krvi v možganih. Ti zahtevajo več kisika. Z globokim vdihavanjem pri zehanju se izboljša krvni obtok in prekrvavitev možgan. Vzrokov za zehanje je več: delo v slabo prezračenih, zakajenih prostorih, preizek pritisk, pomanjkanje kisika, zaradi česar potem možgani ne delujejo, kot bi morali.

Kdaj so glavoboli lahko nevarni?

Na srečo ima skoraj 80 odstotkov vseh glavobolov razmeroma neškodljive vzroke. Toda v slabih 20 odstotkih primerov se lahko za njimi skrivajo resne zdravstvene motnje. V tem pogledu so sumljivi glavoboli, ki se prvič im zelo nenadoma pojavijo v poznih letih življenja. Trajni glavoboli pri otrocih imajo lahko resne vzroke. Temeljita preiskava je priporočljiva tudi pri glavobolih, ki postajajo vedno močnejši, pojavljajo pa se vedno na istem mestu.

Serviranje, kot je treba

Užitek pri jedi ne bo popoln, če jedila ne bodo primerno in okusno razporejena v posodju. Jasno je, da mora biti posoda bleščeča se čista, robovi skrbno obrisani in skleda ne preobložena. Jedi, ki jih naložimo na isti krožnik, se morajo ujemati po okusu in barvi. Vroče jedi damo na mizo res vroče, mrzle pa popolnoma ohlajene. K vsaki posodi moramo priložiti poseben jedalni pribor. Za juhe in obare zajemalke, za druge jedi žlice in vilice ali dvojce vilic, za pecivo lopatice ali klešče.

JUHE nalijemo v krožnik le malo čez spodnji rob. Peteršilj ali drobnjak juho poživita in vitaminsko obogatita. Jušne vložke, ki se hitro razmočijo (kroglice, fritati) ponudimo suhe v posebni posodi.

RIBA ima zelo tanka mesna vlakna z veliko vode, zato le ob pazljivem kuhanju obdrži obliko. Toplo ribo serviramo vedno v ogreti posodi. Pečene ali ocvrte ribe okrasimo z rezinami limon, paradižnika, paprik in s peteršiljem. H kuhani ribi ponudimo različne pikantne omake.

PEČENO MESO razrežemo na tanke rezine in jih zložimo na pladenj kot strešno opeko. Belega mesa navadno ne prelivamo z omakami, ampak ponudimo omako posebej. Na plošči z mesom lahko serviramo tudi razne suhe priloge.

OBARE IN ENOLONČNICE damo na mizo v posebnih skledah ali v posodi, kjer so se kuhale. Posodo predtem skrbno obrišemo.

PEČENO PERUTNINO zrežemo na manjše kose. Isto velja za divjo perutnino. Pri nadevani perutnini pa pazimo, da dobi vsak gost z mesom tudi nekaj nadeva.

ZA PRILOGE uporabljamo plitve skleda. Rahlih cmokov ali žličnikov ne nalagajmo previsoko, da se ne zmečkajo. Dušen riž oblikujemo z mokro zajemalko v kepe in jih povežemo na krožnik. Testenine dobro preplaknemo, da niso sluzave. Preden jih damo na mizo, jih pogrejemo nad sopeno. Če niso zabeljene, jim izboljšamo videz in okus s kosmi masla, ki jih potresemo po vrhu. Dolge špagete jemo z žlico in vilicami, drobnejše ali kratke pa kar z veliko žlico.

SOLATE pripravimo tik pred serviranjem, da ne upadejo. Lepo je, če barvno sestavimo več vrst solat v eni skledici.

SIR ponudimo na lesenem ali steklenem pladnju, navadno več vrst hkrati. Rezone naj bodo sveže. Zaviti sir nekoliko odvijemo, da nakažemo gostu, kjer naj začne. K sirom ponudimo rdečo redkvico, kruh, sol, poper, hruške, orehe, jabolka in grozdje.

SADJE zložimo v pletene košarice ali keramične in steklene skleda. Mešamo več vrst. Vse sadje mora biti oprano in obrisano ter primerno ohlajeno.

Kašelj je lahko prijatelj

Le kdo izmed nas že ni kašljal? Pa sploh veste, da kašelj ni bolezen? Je samo glasno znamenje, da se naši dihalni organi bojujejo proti zunanjim sovražnikom. Če se na primer v bronhije prithotapi prah ali kak drug nadležen tujek, se v njih začne nabirati posebna tekočina, ki jo bomo izpljunili samo s kašljem. Zato ni čudno, da nekateri zdravniki pravijo, da je kašelj velikokrat zdrav, ker je najboljši čistilec naših pljuč.

Z dobrim kašljem si torej lahko najbolje očistimo dihala. Hkrati pa med kašljanjem zajemamo več kisika kot z navadnim dihanjem. Kisik, ki ga med kašljanjem dobimo v pljuča, pa nas brani pred različnimi infekcijami.

SUH ALI VLAŽEN KAŠELJ

V izpljunku, ki ga izločimo s kašljanjem, se navadno nabere zelo veliko sovražnikov človekovega organizma, denimo mikrobi, prah itd. To „neprijetno tovarno“ raznih bolezni, najlažje izrine mo iz organizma prav s poštenim kašljem. Najbolj primerno je, da se zmerom izkašljamo v papirnati robček, ki ga potem odvržemo. Žepni robček iz tekstila je mnogo manj primeren, saj postane v žepu ali torbici, pravi inkubator za razne bakterije, ki se v njem hitro razmnožujejo in čakajo na ugodno priložnost, da bi še koga okužile.

Vlažen kašelj je torej človekov prijatelj. Zato ga ne bi smeli prehitro zdraviti, ampak bi mu morali omogočiti, da nam bo pomagal izločiti iz dihal vse nadležne tujke in povzročitelje nalezljivih bolezni, ki bi prodrli do pljuč.

Le ko postane vlažen kašelj že prehudo nadležen, mu lahko stopimo na prste s sirupi, ki ga ublažijo.

Suh kašelj je nekaj čisto drugega kot vlažen kašelj. Predvsem zato, ker človeka izčrpa. Razen tega si „bolnik“, medtem ko kašlja sploh ne čisti pljuč. Zato je treba suh kašelj zdraviti. Zdravil je več vrst, vendar jih nikar ne jemljite sami, ampak se zmerom raje posvetujte z zdravnikom.

Suh kašelj se rad razvije v vlažnega. Zato preden se začnete zdraviti, počakajte, da vidite, kaj bo. Vendar tisti čas, ko vas muči nadležen kašelj, raje ostanite doma v topli sobi, ki naj bo primerno vlažna. Medtem lahko vdihavate tudi razne zdravilne pare, ki vam bodo pomagale, da boste izpljunili vse tisto, kar se je nabralo v dihalih. Če pa se suh kašelj kljub temu ne bo poleg, je treba k zdravniku.

NAVADNEGA KAŠLJA NI

Vlažen ali suh kašelj sta za marsikoga izmed nas že nekaj tako običajnega, da večkrat rečemo: „Kašljam. Trpinči me čisto navaden kašelj!“ Ampak navadnega kašlja sploh ni. Vsak kašelj ima svoj vzrok, ki zdravniku pomaga pri ugotavljanju diagnoze. Ni namreč nujno, da kašljate samo zato, ker ste se prehladili ali zato, ker kadite, pa si s kašljem čistite grlo, ali morda zaradi smoga, megle ipd. Pogosto je kašelj zanesljiv spremljevalec nadležne bolezni, na katero bolnik sicer sploh ne bi pomislil.

Suho pokašljevanje, ki so ga v romantiki tako radi opevali pesniki, je bil zanesljiv znak za tuberkulozo. Pogosto pa kašelj izzovejo tudi prebavne motnje. Najprej vas v grlu samo žgečka, sčasoma pa začnete kašljati kar zares. Tudi razne alergije dihalnih organov izzovejo kašelj. Lahko pa kašljate tudi zaradi nepravilnega delovanja jeter, zaradi motenj srca ali celo zaradi duševnih stisk. Mnogi ljudje začno pokašljevati, če se razburijo, če so preplašeni, negotovi. Temu pravimo nervozni kašelj. Velikokrat lahko kašljate tudi zaradi zelo nenavadnih vzrokov, na primer zaradi infekcije zob ali nepravilnega delovanja tiroidne žleze.

Zakaj kašljamo, lahko ugotovimo tudi po tem, kdaj kašljamo. Jutranji navadno opozarja na razne infekcije in z njim izločimo vse tisto, kar se je v bronhijih nabralo čez noč. Podnevi navadno kašljamo zaradi onesnaženega zraka, ali vnetja glasilk. Ponoči pa kašelj najbolj muči astmatike.

NAUČITE SE KAŠLJATI

Čeprav ima kašelj mnogo dobrih strani, se ga ne veselimo, ker je utrujajoč in nadležen. Zato se je treba vsaj naučiti pravilno kašljati.

Najprej: če vas sili h kašljanju, se izogibajte sprehodov v megli, v onesnaženem zraku. Ne dihalte skozi usta, ker boste potem samo še bolj kašljali. Najbrž ste že sami opazili, da vas v topli, primerno vlažni sobi veliko manj sili h kašlju. Če pa že morate iz hiše, si zavijte okoli ust in nosu šal in dihalte samo skozi nos. Priporočljivo je tudi, da si nos čim bolj pogosto izpirate s slanimi kopelmi ali posebnimi kapljicami, ki jih dobite v lekarni. Izogibajte se cigaretam in zakajenim prostorom. Tudi prehudi napori niso posebno priporočljivi. Razen tega je odlično zdravilo tudi molk. Govorite čim manj, pijte pa vroč čaj in vroče mleko z medom.

O zgodovini ločenih šol na Koroškem

(Teodor Domej, SZI)

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Vsebinska in morebitna uresničitev kulturne avtonomije tako v ničemer ne bi omajala koroškega raznoročnega sistema, ohranila pa bi tudi narodnostni boj kot gonilno silo asimilacije koroških Slovencev. Koroški zgodovinar Martin Wutte je v okviru tega tradicionalnega raznoročnega sistema izdelal teorijo o vindišarjih,²³ protislovenske organizacije pa so okrepile svojo dejavnost. Ker so stranke imele vse možnosti, upravljati vzrode družbene dogajanja tako, da so krepile strukturalno nasilje nad Slovenci, se niso izpostavile nobenemu tveganju. Predlagana pravna zaščita v obliki kulturne avtonomije je združevala elemente, ki so pri koroških Slovincih jamčili nadaljnjo asimilacijo tistih, ki so bili pod močnim vplivom in pritiskom nemško-nacionalnega tabora. Treba je reči, da je tudi socialna demokracija, ki je bila ves čas prve avstrijske republike na Koroškem najmočnejša stranka in si je delila politično oblast z meščanskimi strankami, sledila v nacionalnopolitičnih ozirih v glavnem nemško-nacionalnemu taboru in ni vnesla v odnos večinskega naroda do manjšine bistveno novih prvin.²⁴

Taka izhodišča in okoliščine niso dajala Slovincem nobene perspektive za rešitev manjšinskega vprašanja razen asimilacije, saj bi zaradi tedanje socioekonomske strukture slovenske manjšine in narodnopolitičnega vzdušja na Koroškem mo-

gel koristiti manjšinske pravice le majhen del Slovencev.

Že omenjeni Martin Wutte je sodel, da se v slovenski narodni katarster ne bo vpisalo več kot 15.000 Slovencev.²⁵

V središču razprav o kulturni avtonomiji za koroške Slovence je od vsega začetka bila prav nova ureditev osnovnega šolstva na slovenskem in narodnostno mešanem ozemlju dežele. Glede osnovnega šolstva je prišlo na dan, da vse nemške stranke, z malenkostnimi razhajanj, zagovarjajo v bistvu koncept ločenih šol, kakršen je pač v tedanjih jezikovnih in narodnopolitičnih razmerah ustrezal nasprotnikom slovenske manjšine. Na eni strani naj bi obstajale javne šole, katerih nosilec bi bila slovenska narodna skupnost, ki bi se na deželni in občinski ravni morala konstituirati na podlagi vpisa v narodni kataster, na drugi strani pa naj bi še naprej delovale utrakvistične (in tudi nemške) šole. Podlaga za vpis v eno izmed obeh šol naj bi bila odločitev oziroma pravica staršev.

Zastopnik koroških Slovencev v deželnem zboru in pri vseh pogajanjih o kulturni avtonomiji dr. Franc Petek je tak koncept šolske ureditve dosledno odklanjal, češ da je proti dvotirnosti v šolski ureditvi za koroške slovenske otroke. Poznal je izkušnje z deljenimi šolami v času monarhije in tudi usodo, ki sta jo doživeli šoli s slovenskim učnim jezikom po koroškem plebiscitu.

„Večinski narod v državi bi nastopal nasproti slovenski narodni skupnosti kot tekme pri ustanavljanju manjšinskih šol. V tej tekmi bi Slovenci zaradi svoje gospodarske šibkosti podlegli in namesto vzpona bi prišlo do padanja in končno do likvidacije manjšine“,²⁶ je izjavil Petek na eni izmed prvih sej. Na drugem mestu sejnega zapisnika piše, da „njegova stranka dvotirnost odklanja, ker ne želi, da bi se reklo, da so v utrakvističnih šolah otroci domovini zvestih, v narodni šoli pa otroci iredentistov.“²⁷ Ločene šole je Petek odklanjal, ker je poznal posledice morebitne uresničitve tega principa. „S tem da nacionalni Slovenci, ki so dovolj pogumni, svoje otroke lahko pošljejo v slovensko šolo, šolsko vprašanje na Koroškem ni rešeno in se s tem tudi ne dotaknejo jedra, kajti Slovenci nočejo tekme med šolo večinskega naroda in šolo manjšine. Nacionalni Slovenci ne odrekajo današnji utrakvistični šoli pravice do obstoja zaradi tega, ker bi želeli, da se ta šola razdeli v nemško in slovensko, ampak zato, ker organizacija utrakvistične šole, kot se je izoblikovala, ne odgovarja obstoječim zakonom, ker hočejo nacionalne Slovence via fakti iz utrakvistične šole izriniti in jim krati pravice, ki jih v tej šoli imajo... Slovenci tudi odklanjajo, da bi z izgradnjo slovenskega šolstva začeli spet od začetka“,²⁸ je zabeležil zapisnik argumentacije slovenskega zastopnika.

Pogajanja o kulturni avtonomiji

za koroške Slovence niso našla zaključka v obliki zakona. Osnovni vzrok moramo pač iskati v dejstvu, da na nemški strani ni bilo sledu pripravljenosti se odreči asimilaciji Slovencev na Koroškem.

Mimogrede povedano: za časa nacistične Nemčije so slovensčino iz šole popolnoma pregnali. Ne le na Koroškem, tudi v predelih Slovenije, ki so jih zasedli Nemci, so bile samo nemške šole. Kot idejni nosilci in praktični organizatorji raznoročnega šolstva na zasednem ozemlju Slovenije so nastopali v glavnem prav koroški nacistični učitelji.

Tudi po drugi svetovni vojni je bilo sodstvo na slovenskem in narodnostno mešanem ozemlju Koroške ponovno na dnevnem redu razprav. Objavljeni viri in osebna pričevanja tistih, ki so razvojni pot šolstva na južnem Koroškem soumerjali, kažejo, da tudi razprav o morebitni uvedbi ločenih šol ni manjkalo. Toda že v odredbi provizorične deželne vlade o ureditvi obveznega dvojezičnega šolstva v tistih 64 občinah južne Koroške, ki naj bi za vse čase veljale kot narodnostno mešano ozemlje, so se vse tedanje stranke skupaj s slovenskim zastopnikom v deželni vladi zedinile za rešitev brez ločenih šol. V kontekstu s koroško šolsko zgodovino in posebej v zvezi z razpravami o kulturni avtonomiji je to vsekakor pomemben vsebinski napredek v odnosu večinskega naroda do manjšine.

Glede na vsebino je šolska odredba o obveznem dvojezičnem šolstvu v koroški šolski zgodovini pravzaprav prva, ki enakopravno upošteva obe narodnostni skupnosti, ki v deželi živita. Nikoli namreč

ni bil namen utrakvističnega šolstva, ki je formalno obstajalo do leta 1941, da bi tudi nemškogovorečim otrokom posredovala vsaj rudimentarno znanje slovenskega jezika ali pa slovenskim otrokom znanje slovenskega knjižnega jezika. Odredba iz leta 1945 pa je vsebovala oba ta elementa.

Joško Tischler, leta 1945 nekaj časa zastopnik koroških Slovencev v provizorični deželni vladi in eden izmed pobudnikov obveznega dvojezičnega šolstva, je dejal, da je bilo leta 1945 eno najvažnejših izhodišč, da šolska ureditev na južnem Koroškem na noben način ne sme znižati organizacijske ravni posameznih šol z delitvijo. Tudi ostala izhodišča, da naj se otroci naučijo obeh deželnih jezikov in da šola ne sme biti izpostavljena vsaki politični sapici, podčrtava zavrnitev delitve po učnem jeziku ali narodnostni pripadnosti otrok ali pa narodni zavesti staršev otrok.²⁹

Dovolj je znano, da je avstrijska stran pri pogajanjih za državno pogodbo to ureditev obveznega šolstva vedno prikazovala kot zgledno in jo navajala kot dokaz, da ne namerava nadaljevati z raznoročnim manjšine.

(Dalje prihodnjič)

- 23 Martin Wutte: Deutsch-Windisch-Slowenisch, V: Gedenkbuch „Kampf um Kärnten“, izd. Kärntner Heimatbund (Klagenfurt 1930).
- 24 primerjal Franc Petek: Iz mojih spominov (Ljubljana-Borovlje 1972), stran 127–142.
- 25 Hanns Haas, Karl Stuhlpfarrer: Österreich und seine Slowenen, stran 56.
- 26 Valentin Einspieler: Verhandlungen, stran 78.
- 27 Valentin Einspieler: Verhandlungen, stran 134.
- 28 Valentin Einspieler: Verhandlungen, stran 142.
- 29 Josef Tischler: Die Sprachenfrage in Kärnten vor 100 Jahren und heute (Klagenfurt 1957) stran 41 sl.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 1. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska — 10.30 Zaliv tihotapcev — 11.55 Bormio — SP komb. smuk za moške — Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Risanka (serija) — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.10 Takšen teater — 22.05 Ko-produkcija BR-ORF — 22.10 Šport — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 2. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Dežela brez povratka — 11.55 SP — smuk za ženske — Poročila — 14.30 Andreas Hofer — 15.55 Petrov ribji ulov — 16.00 Hallo Spencer — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Bravissimo — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Canrads — 19.00 Slike iz Avstrije z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Predstava Dunajske ljudske opere — 21.45 Takrat — 21.50 Šport — 22.50 Solid Gold — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 3. 2.: 11.00 Ura tiska — 11.55 SP: smuk za moške — 14.00 Hatari — 16.30 Zadeva z robotom — 17.00 Risanka (serija) — 17.15 Alice v čarobni deželi — 17.40 Veliki priprošniki — 17.45 Klub senorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori župnik Richard Schwarzenauer — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Glas islama — 22.05 Šport — 23.05 Nočni studio — 0.10 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 2.: 9.00 Poročila — Za predšolske otroke — 9.25 TV kuhinja — 9.55 SP: kombinacija za ženske — 11.25 Posamezni program — 12.10 SP: kombinacija za ženske — Poročila — 15.00 Balduin, vlomilec tresorjev — 16.25 Takrat — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuhanje mojstrov — 21.15 Magnum — 22.00 Takrat — 22.05 Poti k človeku — 22.50 Poročila.

TOREK, 5. 2.: 9.00 Poročila — Za predšolske otroke — 9.25 Angleščina — 9.55 SP: komb. slalom za moške — Poročila — 15.00 imitator — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson

AVSTRIJA 2

PETEK, 1. 2.: 16.15 Takrat — 16.20 Vrtnice iz Dublina — 17.15 Računalniška družina — 18.00 Panoptikum — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zabava — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 6. 2.: 17.25 Takrat — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Freud — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Umetnosti — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 7. 2.: 17.10 Takrat — 17.15 Svet šeleznice — železnice sveta — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tedaj — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Klub 2 in poročila.

NEDELJA, 3. 2.: 9.00 Ludwig van Beethoven: sonata št. 6, op. 10/2 v f-duru — 9.15 Morning glory — 10.30 Odprave v živalski svet — 11.15 Zaključni koncert 3. mednarodnega Mozartovega tekmovanja v Salzburgu — 15.25 Graf Luksemburški — 17.00 Avstrijska ljudska glasba — 17.45 Alchemy — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odveta — 20.15 Beg v Varen — 22.15 Takrat — 22.20 Poročila — 22.25 Dinastija — Denverski klan — 23.10 Fred Zinnemann — 0.15 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 2.: 17.15 Stekleni človek — 18.00 Živalski svet — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Soncu nasproti — 21.05 Kuhanje

SLOVENSKE ODDAJE

AVSTRIJSKEGA RADIA vsak dan od 18.10 do 19.00

Petek, 1. 2.: Osnovni pojmi gospodarstva (dr. Zdravko Velik)

Sobota, 2. 2.: Duhovni nagovor — župnik Dušan Česen z Žihpolj, voščila (Danica Urschitz)

Nedelja, 3. 2.: „Pesem Koroške“ — posnetki zborov in ansamblov leta 1984

Ponedeljek, 4. 2.: „Komu zvonji“ — predstavitev kulturnoizobraževalne dejavnosti Doma v Tinjah

Torek, 5. 2.: „Pokaži, kaj znaš!“ — posnetki z mladinske revije 26. 1. 85 pri Mežnarju v Kotmari vasi

Sreda, 6. 2.: Iz literarne zakladnice: Prežihov Voranc (ob 35-letnici smrti)

Večerna oddaja 21.00–22.00: Prešernova proslava KKZ (časovno premaknjeni prenos prireditve, ki se bo začela ob 19.30 v javnem studiu koroškega radia. Vstop je prost, vhod iz parkirišča)

Četrtek, 7. 8.: Rož-Podjuna-Zila: Radijski sodelavci poročajo.

Petek, 8. 2.: Literarno-glasbena oddaja: Jožica Čertov, Gustav Januš

mojstrov — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Glava sladkorja — 23.30 Poročila.

TOREK, 5. 2.: 16.55 Takrat — 17.00 Nova glasna šola — 17.30 Orientacija — 18.00 Tajni projekt Doombolt — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zabava — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 6. 2.: 17.25 Takrat — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Freud — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Umetnosti — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 7. 2.: 17.10 Takrat — 17.15 Svet šeleznice — železnice sveta — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Kdo nudi več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tedaj — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 1. 2.: 9.00–11.55 Zimski počitniški spored — 16.40 Poročila — 16.55 SP v smučanju (m) - kombinacija, posnetek iz Bormia — 17.40 Spored za otroke — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 otroške naležljive bolezni — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Poslednja oaza: Obstanek, dok. serija — 20.30 Ne prezrite — 20.45 Bes angelov, nadaljevanje in konec — 21.30 Dnevnik — 21.45 Canoa, mehiški film.

SOBOTA, 2. 2.: 8.10 Poročila — 8.15 Otroška matineja — 9.50 Čudeži narave: Bog bizan, kanad. poljudnoznanstvena serija — 11.10 Obiskujemo slovenske muzeje in galerije: Danes - Narodni muzej Ljubljana — 11.55 S. Caterina: SP v smučanju - smuk (ž), prenos — 15.30 Poročila — 15.35 Gumijasti Tarzan, danski mladinski film — 17.00 Košarka - Bosna : Zadar, prenos — 18.30 Boj za obstanek, angleška dok. serija — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Sherlock Holmes v New Yorku, igrani film — 21.45 Zrcalo tedna — 22.05 Thommy's pop show, — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 3. 2.: 8.00 Poročila — 8.05 Otroška matineja — 9.20 Življenje Verdija — 10.35 Festival domače zabavne glasbe - Ptuj 84 — 11.20 Ljudje in zemlja — 11.55 Bormio: SP v smučanju - smuk (m), prenos — 12.55 Poročila — 15.00 Mostovi — 15.30 Gledališče v hiši, humoristična nadaljevalna — 16.25 Poročila — 16.30 Ljuba orlova, sovjetski film — 17.55 TV kviz — 18.50 Knjiga — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Inspektor Vinko — 21.15 Slovenci v zamejstvu — 21.45 Sportni pregled TV Beograd — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 2.: 9.00–12.00 Zimski počitniški spored — 16.25 Poročila — 16.40 SP v

smučanju - slalom (ž) - kombinacija, posnetek iz Bormia — 17.40 Spored za otroke — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Vam - glasbena oddaja — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Vdove, angleška nadaljevalna — 21.00 Aktualno: V kolesju prihodnosti — 22.00 TV dnevnik.

TOREK, 5. 2.: 9.00–11.55 Zimski počitniški spored — 16.25 Poročila — 16.40 SP v smučanju - slalom (m) - kombinacija, posnetek iz Bormia — 17.40 MPZ Zagorje 84, 6. oddaja — 18.10 Spored za otroke — 18.25 Zasedski obzornik — 18.40 Periskop, zabavnopoučna oddaja — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 H. Ibsen: Divja račka, 2. del drame — 21.10 Omizje.

SREDA, 6. 2.: 8.35 Zimski počitniški spored — 9.55 S. Caterina: SP v smučanju - veleslalom (ž), prenos 1. teka — 11.20 Pajkova pojedina, balet — 11.40 Pojmo s ptički — 11.55 Pred izbiro poklica: Poklici v živilski industriji — 12.25 Petkov otrok, šved. nadaljevalna — 13.25 S. Caterina: SP v smučanju - veleslalom (ž), prenos 2. teka — 16.05 Poročila — 16.20 SP v smučanju - veleslalom (ž), posnetek iz S. Caterina — 17.40 Udar na brigado, ponovitev lutkovne nadaljevalne — 17.55 Domača naloga na potepu, predstava SLG Celje — 18.25 Dolenjski obzornik — 18.40 Računalništvo, angleška izobraževalna serija — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Trobenjarstva svatba — 20.45 Demoni v vrtu, španski film — 22.25 Dnevnik.

ČETRTEK, 7. 2.: 9.00 Zimski počitniški spored — 9.55 Bormio: SP v smučanju - veleslalom (m), prenos 1. teka — 13.55 Bormio: SP v smučanju - veleslalom (m), prenos 2. teka — 16.05 Poročila — 16.10 SP v smučanju - veleslalom (m), posnetek iz Bormia — 17.40 Spored za otroke — 18.25 Obalno-kraški obzornik — 18.40 Delegatska tribuna — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Proslava Prešernovega dne, prenos iz Cankarjevega doma — 21.05 Ludwig, nadaljevanje in konec — 22.00 Dnevnik.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Reprechter-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 sndk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Odmevi na dogodke okoli vojnega zločinca Rederja

Ravnanje vodilnih politikov

pomeni žalitev vseh žrtev fašizma

Kljub hvalisanju avstrijskih oblasti, da je Avstrija ena najbolj demokratičnih držav in kot taka zgled ostalemu svetu, je zdaj res pokazala svojo velikodušnost, ko je z vsemi državnimi častmi sprejela kot mučenika in kot junaka vojnega zločinca SS-oficirja Rederja.

Samo zaradi enega množičnega pokola je bil Reder v Italiji obsojen na dosmrtno ječo — koliko gorja je bilo sicer povzročene pod njegovim vodstvom, nihče ne ve. Vemo samo to, kaj so podobne enote SS-ovskih zločincev počele v tako imenovanih „Sonderheiten“, ki so divjale po vseh podjarmljenih državah Evrope. In vemo, kaj je počela Rederjeva enota v italijanski občini Marzabotta, kjer je zverinsko pobila 1830 civilnih ljudi, večinoma ženske, otroke in starce. Po izpovedih prič so otroke pobijali kot podgan, ženskam so parali trebuh in jih brutalno umorili, da niti ne govorimo o „zabavah“, ki so jih imeli z njimi pred ubojem.

Krivca teh zločinov pa ob prihodu v Avstrijo sprejme sam obrambni minister in ga pospremi z vojaškim helikopterjem na zdravniški pregled in na okrevanje! Radoveden sem, ali se bodo tudi demokratično nastrojeni oficirji avstrijske vojske strinjali s tem, kar počenja njihov šef. Odgovorni dejavniki naše države so s tem globoko žalili vse žrtve fašizma, vse

protifašistične bore in sploh vse resnične demokrate, sami sebi pa izrekli nedvoumno nezaupnico. Če se naša vlada želi oprati tega madeža, potem mora hitro in dosledno ukrepati.

Znano je, da so se Vatikan in avstrijska politična hierarhija potegovali za pomilostitev vojnega zločinca Rederja. Sedaj, ko jim je to uspelo, naj bi ga kot kriminalca postavili na mejo in ga izročili naši policiji. To bi bil normalen zaključek te neslavne akcije, ki bi ga — seveda s pridržki — sprejeli tudi poštene avstrijske demokrate in svetovna javnost. Namesto tega pa državniki sprejem, zdravniška oskrba in okrevanje za vojnega zločinca, ki je Avstrijo izdal in se boril proti njej; morda mu bodo priznali še odškodnino in oficirsko pokojnino. Vse to samo zato, ker je bil ilegalen nacist, SS-ovski oficir in morilec nedolžnih žrtev.

Upam, da se bodo avstrijski demokrate, posebno pa žrtve nacifašizma, ki so trpele po zaporih in taboriščih pod nasiljem barbarskih SS-ovcev,

uprle takemu ravnanju merodajnih ministrov.

Sicer pa smo v Avstriji že vajeni takih „spodrsrlajev“ na najvišjih mestih: V šestdesetih letih je tedanji minister Helmer pohitel v Italijo, kjer je sprejel tri kriminalce, ki so se vtihotapili na neko ladjo in jih nobena država ni hotela sprejeti; Avstrija jih je sprejela z vsemi častmi in smo se hudo osmešili v vsej svetovni javnosti. Drugi minister je novejšega datum, ko se je notranji minister Röscher mu želel srečno pot in uspešno delovanje. In sedaj še Rederjev primer, ki je gotovo višek v dosednji verigi vladnih škandalov, s katerimi se Avstrija ni samo osmešila, marveč si je predvsem nakopala tudi nerazumevanje in ogorčenje.

Zato pozivam vse protifašistične borbevske organizacije in žrtve fašizma, da se odločno postavijo proti takšnemu ravnanju vodilnih avstrijskih dejavnikov.

Janez Wutte-Luc

Za odstop Frischenschlagerja! Za odslovitev Haiderja iz javnih služb!

Za odstop obrambnega ministra Frischenschlagerja in za odstranitev deželnega svetnika Jörga Haiderja iz vseh javnih služb so v sredo zvečer protestirale številne organizacije v Celovcu med drugim Zveza slovenskih organizacij. V letaku, ki prikazuje Rederjevo zločinsko dejanje v pravi luči, kot vojnega zločinca in nasprotnika Avstrije, kritizirajo demonstranti avstrijske politike, ki so se potegovali za izpustitev Rederja, a hkrati niso poskrbeli, da bi avstrijska javnost bila do zadnjega informirana o zločinu teh SS-brigad. V tej luči zadržanje obrambnega ministra ni mogoče videti kot spodrslija, saj je odkril le politična ozadja, ki so bila do sedaj prikrita. „Del avstrijskega prebivalstva v tej počastitvi bivšega vojnega zločinca vidi samo dokaz, da se v Avstriji še niso

zadosti naučili iz hitlerfašizma in da se uveljavlja spet vpliv desnoekstremnih krogov,“ je izčeno v letaku.

Največje ogorčenje pa je vladalo nad zadržanjem deželnega svetnika in predsednika koroške FPÖ, Jörga Haiderja, ki je zagovarjal Frischenschlagerja z utemeljitvijo, da je Reder bil „vojak, ki je izpolnjeval le svojo dolžnost do domovine.“ Tako zadržanje avstrijskega politika za avstrijsko prebivalstvo ne more biti sprejemljivo.

S to izjavo je Haider samo še bolj potrdil iz katere „politične domovine prihaja“, saj je s tem svojim nemškonskonalnim pogledom v manjšinskem vprašanju dodal še dokaz, da stoji v nasprotju z ustavnimi podlagami avstrijske države. Pojmuje Haider „tretji rajh“ kot svojo domovino?

OPOZORILO KANCLERJU IN NJEGOVIH MINISTROM:

Vojni zločinci v Avstriji niso dobrodošli!

Tisto, česar so se bali številni antifašisti in žrtve fašističnega nasilja povsod po Evropi, zlasti pa v Italiji in Avstriji, se je minuli teden uresničilo: vojni zločinci in krvniki italijanskega Marzabotta, avstrijski SS-ovski oficir Walter Reder je na svobodi.

Potomci žrtev Rederjevega nečloveškega nasilja so se še pred kratkim izrekli proti pomilostitvi morilca svojih staršev — toda napačno pojmovana „človečnost“ italijanskih oblasti je odločila drugače. Čudna pravičnost vlada v Italiji, kjer se skoraj dnevno zaganjajo v „teroriste“ z leve strani, ki jih dolžijo napadov na banke in tudi umorov političnih osebnosti ter jih obsojajo na dosmrtno ječo — Rederja, ki ima na svoji vesti najmanj 270 človeških življenj — civilistov, večinoma žensk in otrok, pa pomilostijo in ga predčasno izpustijo.

Vendar je to le ena plat medalje — drugo dejanje te gnusne tragikomedije se odigrava v Avstriji. Pred tremi tedni je kancler Sinowatz interveniral za Rederja pri italijanski vladi v Rimu; bolj na tiho sicer, ker se je verjetno sramoval, da kot predsednik socialistične stranke, ki ima v svojem programu zapisano tudi protifašistično miselnost, tako tepta načela svoje stranke. Javnost je za njegovo intervencijo kljub temu zvedela in v stranki sami so se oglasili številni protestni glasovi. Toda kaj to mar Sinowatz, naj zgubi poleg zelenih in alternativcev tudi še antifašiste, glavno je, da lahko zadovolji malega koalicijskega partnerja.

Klic po pomilostitvi Rederja ni bil nov: že od konca vojne naprej so se določeni krogi iz vrst neonacističnih in nacionalističnih organizacij ter s strani sorodnega tiska (kot so npr. „Deutsche Nationalzeitung“, „Deutsche Soldatenzeitung“, „Ruf der Heimat“ (idr.) trudili za njegovo osvoboditev. Pri tem so vojnega zločinca slikali le kot vojaka, ki ni storil nič drugega kot da je opravljal svojo dolžnost. Sinowatz, ki mu je kot

uradnemu predstavniku takih zahtev uspelo najti razumevanje pri rimski vladi, se je torej kot predsednik socialistične stranke in kancler republike Avstrije nehote znašel tudi v vlogi vsaj posrednega govornika teh skupin.

Toda tudi to še ni vse. Predvsem obrambni minister Frischenschlager, liberalna lastovka svobodnjakov, je zdaj jasno pokazal, kako je z njegovo liberalnostjo, z njegovim razmerjem do zgodovine, ki menda nima več problemov z rjavo preteklostjo svojih strankarskih prijateljev, ker je premlad, da bi bil nacionalsocializem lahko sam doživel. Ta minister se torej vsede v letalo in odleti v Gradec, da tam kot član avstrijske vlade sprejme vojnega zločinca, „avstrijskega majorja in državljana, katerega vrnitve se veselijo“, kot je zagotovil med proženjem roke Rederju — in to v letu, ko praznujemo 40. obletnico osvoboditve in zmage nad fašizmom!

Seveda pri tem ni šlo za samovoljno akcijo svobodnjaškega ministra, ki bi se rad profiliral pri določenih krogih. Sprejem vojnega zločinca je bil namreč dogovorjen s (socialističnim, da ne bo nesporazumov) zunanjim ministrom Gratzom, ki se je s Frischenschlagerjevo akcijo „popolnoma strinjal“, kot se je dobesedno izrazil. Bivši gojenci NAPOLE (to je bila politična šola za nacistične voditelje — op. ured.) pač vedo, kaj se spodobi, če se vrne zaslužen SS-oficir v domovino, čeprav s praznimi, toda s krvjo omadeževanimi rokami.

Vsak demokrat, vsak antifašist naj v teh dneh glasno izpove, da Reder v Avstriji ni zaželen. Povejmo to tudi kanclerju ter obrambnemu in zunanjemu ministru, da pomagamo rešiti čast Avstrije — 40 let po osvoboditvi izpod zločinskega nacističnega režima, kateremu je zvesto služil tudi Walter Reder, ki zato ni vreden, da bi užival nezasluzen mir v domovini.

dr. Franci Zwitter ml.

ZSO se pridružuje protestom demokratov in antifašistov

Vsega obsojanja vredni dogodki okoli zadeve Reder-Frischenschlager so v široki demokratični protifašistični javnosti izzvali splošno ogorčenje in najstrožje proteste.

Tudi Izvršni odbor ZSO se je na zadnji seji baval s tem vprašanjem. Pridružil se je protestom ter zahtevam po odstopu obrambnega ministra Frischenschlagerja in odstavitvi deželnega svetnika Haiderja.

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

HRIBAR IN KUTTIN ZMAGALA NA OBIRSKEM

27. januarja tega leta je Slovenski športni klub „Obir“ priredil 7. mednarodno tekmo v smučarskih skokih, ki je štela za ATOMIC-CUP. Na „Podrtnikovi“ 15-metrski skakalnici se je zbralo 47 skakalcev iz Koroške in sosedne Slovenije. Tekmovali so v štirih skupinah: otroci I in II ter šolarji I in II. Čeprav je dan pred prireditvijo močno deževalo in so bile tekmovalne razmere otežene, so bile še vedno regularne.

Junaka dneva sta postala najboljši od vseh, Heinz Kuttin iz Beljaka s 108,5 točke in najuspešnejši domačin Štefan Hribar, ki je z oceno 114,5 točke suvereno odnesel pokal v skupini otroci II. Mladi Obirčan je predvsem letos silovito napredoval, saj je že trikrat stal na vrhu odra: najprej pri Postrane-Atomiccup-u, nato v Vrbi in zdaj še na Obirskem pred domačo publiko, ki je z zanimanjem in navdušenjem občudovala korajžne fante. Razdelitev nagrad je bila v gostilni Kovač na Obirskem.

Rezultati

Otroci I: Fuchs Robert (KSG Klagenfurt), 11/12 m, 78,5 točke; 2. Gräub Jürgen (SZ Velden), 11/11 m, 74,5; 3. Schmidhofer Stefan (SZ Velden), 9,5/9,5 m, 63.

Otroci II: 1. Hribar Stefan (SK Obir), 16/16 m, 114,5 točke; 2. Waath Stefan (DSG Rotschitzlen), 15,5/14,5 m, 107; 3. Angermann Michael (KSG Klagenfurt), 16/13,5 m, 100,5; 4. Posterk Robert (SK Obir), 14/14 m, 100; 5. Simič Urban (SK Triglav Kranj), 14/14 m, 95,5 točke.

Šolarji I: 1. Rausch Peter (SD Zahomc), 21,5/21,5 m, 169 točk; 2. Moser Christian (SD Zahomc), 21,5/21,5 m, 168,5; 3. Mair Manfred (SV Villach), 20,5/20,5 m, 160,5; 4. Zwitter Niko (SD Zahomc), 21/21 m, 158,5; 5. Samitz Christian (SZ Velden), 19,5/19,5 m, 151,5; 6. Knes Christof (SD Zahomc), 19/19,5 m, 140,5; 7. Kaiser Günter (SD Zahomc), 17/18,5 m, 127; 8. Petschnig Marko (SK Obir), 16/16 m, 112 točk; 9. Krasnik Reinhard (SK Obir), 15,5/15,5 m, 107 točk.

Šolarji II: 1. Kuttin Heinz (SV Villach), 23/22 m, 180,5 točke; 2. Wiegeler Martin (SD Zahomc), 22/20,5 m, 164,5; 3. Zwitter Janko (SD Zahomc), 21,5/20,5 m, 161; 4. Wiegeler Werner (KSG Klagenfurt), 19,5/19,5 m, 146,5; 5. Lamprecht Günter (SZ Velden), 17,5/18 m, 134,5.

SMUČANJE

GARMISCH-PARTENKIRCHEN Po Val Gardeni in Wengen-u je Avstrijec Helmut Höflehner dosegel na progi „Kreuzeeck“ svojo tretjo letošnjo zmago na smukih za svetovni pokal. Avstrijski specialist je tako vnovič dokazal, da je v tej zimi v izvrstni formi, zato je tudi najresnejši kandidat za naslov svetovnega prvaka v smuku, ki bo na svetovnem prvenstvu v Bormiu na sporedu tretjega februarja tega leta. Drugi je bil Švicar Peter Müller in tretji še en Avstrijec, Anton Steiner! Korošec Klammer se je znašel na 12. mestu.

Vodilni tekmovalci v svetovnem pokalu 1984-85 Marc Girardelli (zdaj ima zbranih že 215 točk), Avstrijec, ki tekmuje za reprezentanco Luksemburga, je slavil tudi na superveleslalomu v Garmisch-Partenkirchnu in se tako znatno otresel svojega najhujšega zasledovalca, „allrounderja“ Pirmina Zurbriggen-a (179 točk) iz Švice. Pa še ena novica: smučarska zveza

rardelli lahko startal na SP, če bo imel luksemburški potni list.

KRANJSKA GORA — V slalomu na odru kar trije Avstrijci — Zoller pred Heideggerjem in Pfeiferjem. Križaj le četrti.

Medtem, ko je bil veleslalom za Balkanski pokal v rokah jugoslovanske reprezentance, so v sobotnem slalomu dosegli Avstrijci popolno zmago. Že po prvi vožnji so vodili poznejši zmagovalci Tomaž Cerkovnik je bil peti in Bojan Križaj šesti. V drugem teku je bil najhitrejši mladi Pfeifer, drugi Heidegger, tretji zmagovalac Zoller in četrti Križaj. Cerkovnik je izvrstno začel, toda do cilja na žalost ni prispel. Prvo progo je s 50-imi vrzci postavil Endras, trener ekipe ZRN, drugo pa domačin Gartner s 56-imi vrzci.

Sankanje

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ prireja v nedeljo 3. februarja 1985 ob 10. uri

17. SANKARSKO TEKMO v Lepeni-Kopruju.

Startne številke razdeljene ob 9.30 uri; športniki bodo razdeljeni na 13 skupin, celada je obvezna za športne sanke I in II. Tekma šteje za OBIR POKAL.

Slovenski športni klub Obir, Železna Kapla, prireja

„MEDNARODNO SANKARSKO TEKMO za pokal regije Koroška-Slovenija“

v soboto 9. februarja 1985. Start za prvi tek bo ob 8. uri. Trening je možen v petek od 13 ure naprej. Sankaška tekma bo na naravni progi „Ojstra“ v Lobniku (dolžina ca. 1355 m, višinska razlika ca. 200 m).

Alpski klub Obir prireja tekmo za

„KOROŠKO SANKARSKO PRVENSTVO V LJUDSKIH SANKAH“

v soboto 16. 2. 1985, pri Cimaperju na Obirskem.

Trennig bo od 10. do 12 ure, start ob 13. uri. Prijave sprejemata: Rudi Mak, Obirsko 51, 9135 Železna Kapla in Inge Karničar, Obirsko 171, 9135.

Luksemburga je Girardelli prijavila za svetovno prvenstvo v Bormiu, zunanje ministrstvo pa je obvestilo FIS (mednarodna smučarska zveza), da je Girardelli dobil luksemburško državljanstvo. Generalni sekretar FIS Giancarlo Kasper je izjavil, da bo Gi-

Ošahovskih vele-in mednarodnih mojstrih

Merilo za razširjenost in priljubljenost šahovskega športa so gotovo tudi najvišji naslovi, ki si jih lahko pridobijo šahisti. Poglejmo kako so razdeljeni po državah.

Sovjetska zveza, prva šahovska velesila, ima največ velemojstrov, velemojstvic in mednarodnih mojstrov; v Jugoslaviji je največ mednarodnih mojstrov.

Aktivnih velemojstrov, torej takšnih z ratingom, je danes po številu 202. Največ jih je kajpak iz SZ, kjer imajo 52 igralcev z najvišjim naslovom. Na tem seznamu je prepričljivo druga Jugoslavija s 35-imi velemojstri, tretje pa so Združene države Amerike, ki jih imajo 22. Če pa bi velemojstre razvrstili po celinah (šahovska geografija jih pozna štiri), bi dobili takle vrstni red: Evropa 164, Amerika 35, Azija 3 in Afrika 0.

To velja za moške. Ženskih velemojstvic je precej manj, samo 32. Največ jih je seveda spet iz SZ, skoraj polovica — 14. Drugo in tretje mesto si delita Madžarska in Romunija s po tremi velemojstvicami. Jugoslavija ima dve velemojstrici. Pri ženskah je moč še veliko bolj skoncentrirana v Evropi. Na stari celini ostaja 31 največjih naslovov, edinega zunaj nje pa ima Azija (Kitajska).

Z naslovom mednarodnega mojstra se ponaša 521 igralcev, med katerimi pa je največ Jugoslovancev — 60. Zanimivo je, da ima SZ kar 7 mednarodnih mojstrov manj kot pa ima velemojstrov. Toda ta podatek zanesljivo ne kaže prave podobe moči prve šahovske velesile. Lov za mednarod-

ni naslov v SZ ni tako razširjen kot drugje, poleg tega pa v tej državi prirejajo relativno majhno število turnirjev, na katerih bi bilo mogoče osvajati naslove. Sovjetski igralci brez naslovov so prav tako poredki gostje na tujih mednarodnih turnirjih. ZDA so tudi med mednarodnimi mojstri obdržale tretjo pozicijo — imajo 40 igralcev s tem naslovom. Prednost Evrope je tu še vedno velika: Evropa 354, Amerika 118, Azija 38 in Afrika 2.

Mednarodnih mojstvic je 98. Prva je SZ z 18-imi naslovi, za njo je Jugoslavija z 12-imi in na tretjem mestu Romunija, ki ima 8 mednarodnih mojstvic. V Evropi jih je 74, v Ameriki 18, Aziji 6, v Afriki pa še nobene.

Tu pa je še tretja mednarodna kategorija, in sicer **mojstri FIDE**, ki so zanimivi le statistično. Se zdaleč namreč niso merilo moči. Pravzaprav gre bolj ali manj za izjavljen poskus svetovne šahovske federacije (FIDE), ki je želela s to ustanovitvijo opogumiti manj razvite države, jim omogočiti, da bi tudi same imele nosilce mednarodnih naslovov in da bi tudi na ta način propagirali šah. Razvoj je bil prav v nasprotju s temlejo zamisljo (z izjemo SZ in vzhodne Evrope), saj so najbolj planile razvite države. Daleč vse so prekosili Jugoslovanci, kjer je že okoli 150 FIDE-mojstrov. Samo za primerjavo: v SZ sta dva, v Bolgariji in Nemški demokratični republiki celo samo eden itd. Po številu tovrstnih mojstrov so na drugem mestu zahodni Nemci (približno 100), na tretjem pa spet Američani (z okoli 70-imi šahisti).

Nogometne novice

■ Na posredovanje Slovenske športne zveze bo mladinska reprezentanca SAK v času zimskih počitnic brezplačno lahko trenirala v Kopru.

■ Trener mladinskega moštva SAK, Franci Šmid se je pred kratkim udeležil 5-dnevnih vaj mladinskih reprezentanc Slovenije, kjer je imel možnost primerjati avstrijski in jugoslovanski način treninga. Na srečanju, ki mu ga je omogočila Slovenska športna zveza, je Franci Šmid prišel do zaključka, da smo na Koroškem močnejši pri fizičnih pripravah nogometašev, da pa se taktično in tehnično veliko naučimo v Sloveniji.

■ Na seji zastopnikov nogometnih društev spodnjih lig so sprejeli sklep, da od

sezone 1985/86 naprej v koroških klubih sme igrati samo še 1 ne-Avstrijec! Zastopnik SAK in Sel sta glasovala proti. Večina je argumentirala, da so domači igralci prav tako dobri, njihova nedoslednost pa se je izkazala tam, ko so govorili o koroški ligi in ugotovili, da naj tam ne bi veljala ta omejitev, ker se mora koroški moštev v boju za vstop v drugo avstrijsko ligo kvalificirati proti zgornjeavstrijskemu moštvu. Torej tudi v športu dvojna merila?

■ Na seji nogometne zveze so glasovali tudi proti liberalizaciji prestopnih možnosti za mladince mlajših od 17 let. Če društvo noče, potem fant, ki je s 6. leti pristopil k društvu, do 17. leta nima možnosti menjati društvo.